

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Biblioteca Ce
Regională
Hunedoara-Déva

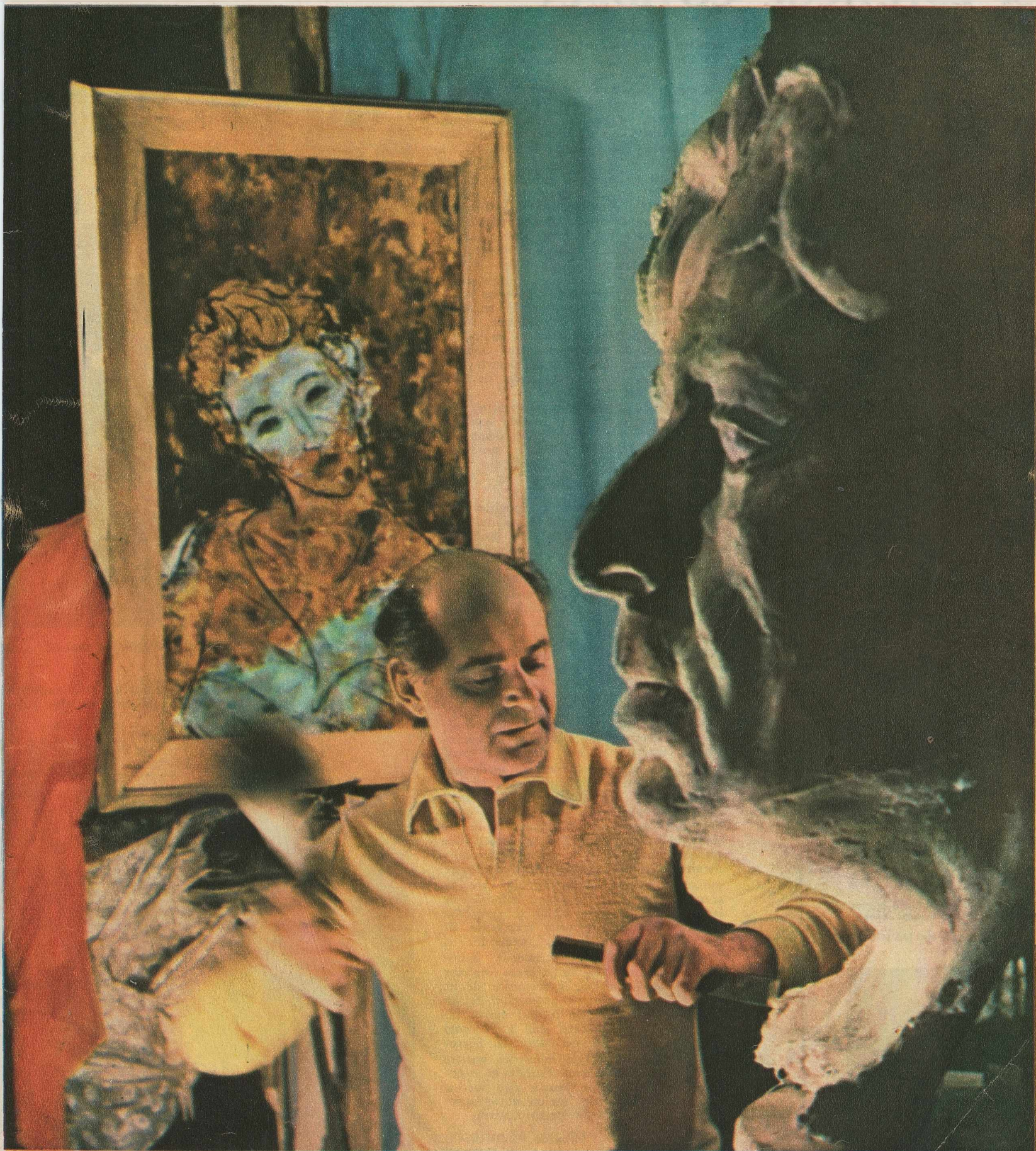
36

ÎNTÎLNIRE CU UTILUL
ȘI ESTETICUL COTIDIAN

CU GRAIUL DALTEI

Lupta împotriva durerii

Anul XIII nr. 36 (484) — 5 septembrie 1964

ÎNTÎLNIRE CU UTILUL ȘI ESTETICUL COTIDIAN

S-ar putea spune că în pavilionul central al expoziției realizărilor economiei naționale a R. P. Române, constructorii au reușit să modeleze, într-un fel anume, însăși lumina. Răsfrînte pe nesfîrșita gamă de produse ale industriei bunurilor de larg consum și ale cooperației meșteșugărești — care ocupă nivelul cel mai de sus, cel mai apropiat de acoperișul cupolei — reverberațiile albului solar dezvăluie priverii o amănunțită feerie de culori, de forme, de străluciri. Privitorul le înregistrează cinematic, atras în permanență de alte și alte aspecte, cu toată dorința de a se opri mai îndelung într-un loc sau în altul. Sînt expuse aici obiecte familiare oricui, din categoria celor care, înconjurîndu-ne pretutindeni — acasă, la locul de muncă, pe stradă — ne atrag atenția în primul rînd prin utilitatea lor imediată.

În expoziție însă, utilul și esteticul se întrepătrund într-atît, încît e imposibil să stabilești care din aceste atribute ale numeroaselor expozate exercită asupra vizitatorului o atracție mai puternică.

„Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci” (toate laudele aceluia ce a știut să îmbine utilul cu agreabilul). Dintre miile de vizitatori care au trecut prin fața standurilor industriei ușoare, mulți și-au amintit desigur aceste cuvinte ale poetului latin Horațiu. Într-adevăr, sînt demne de laudă creațiile textiliștilor de la „Bumbacul”-Timișoara, ale celor de la întreprinderile textile din Lugoj și „Răscoala din 1907”-București, reprezentate în expoziție prin țesăturile fine de bumbac viu colorate și decorate cu motive folclorice. Demne de laudă sînt și țesăturile din celofibră, care prin aspectul lor și prin finisajul îngrijit dovedesc preocuparea pentru calitate a celor ce le-au produs. Peste 35.000 tone de celofibră va produce anual Combinatul de fibre artificiale de la Brăila. Expozatele prezentate în standul produselor de celofibră dovedesc că textiliștii sînt pe deplin pregătiți să transforme această materie primă în produse nu numai plăcute ca aspect, dar și de cea mai bună calitate.

Alături de țesăturile de bumbac și celuloză se află cele confecționate din in și cânepă, ce se bucură de aprecierea vizi-

tatorilor și mai ales a vizitatoarelor. Colectivul întreprinderii textile din Păulești de exemplu — una din marile unități care expun la acest stand — a creat un bogat sortiment de materiale pentru rochii în două piese, fuste, bluze etc., valorificînd cu fantezie, în condiții tehnice moderne, bogata tradiție a industriei noastre casnice legate de prelucrarea inului și a cânepii.

Confecții și tricotaaje, expuse pe manechine alese cu mult gust, etalate simplu în vitrine sau prezentate la paradele modei care au loc de trei ori pe săptămînă, vorbesc despre dezvoltarea acestor subramuri ale industriei ușoare din țara noastră. O mare varietate de modele, pe măsura tuturor vîrstelor, a tuturor gusturilor, arată cît de diversă este gama produselor realizate în fabricile de confecții și tricotaaje.

Covoarele țesute cu măiestrie într-o nesfîrșită varietate cromatică — multe din ele decorate cu motive populare tradiționale — tapiseriile, țesăturile pentru mobilă etc. sînt de asemeni lucrări de calitate și de bun gust.

Standurile de încălțăminte pentru bărbați, femei și copii, ca și cele de marochinărie, aduc și ele multe noutăți demne de interes. Se remarcă îndeosebi produsele întreprinderilor „13 Decembrie” din Sibiu și „Flacăra roșie”, „Mondial” și „Dimbovița” din București.

Încă din ziua deschiderii expoziției prezentatorul Pavel Pava de la standul corpurilor de iluminat realizate de întreprinderile „Electrobanat”, „Electromotor” și „Guban” din Timișoara, a avut prilejul să facă o constatare importantă: interesul vizitatorilor s-a concentrat mai ales asupra lămpii de plafon reglabile, unul din cele mai noi modele expuse. Faptul e pe deplin explicabil. Acest produs se remarcă prin calități deosebite fiind, alături de lampadarele cu abajur din material plastic și de lămpile de plafon cu tuburi fluorescente, una din cele mai reușite creații ale întreprinderilor amintite.

Stofe, țesături, obiecte de uz casnic, aparate electrotehnice, discuri și instrumente muzicale și încă multe alte produse, o varietate nesfîrșită de sortimente pe care unitățile industriei ușoare le pun la dispoziția vizitatorilor, caracterizează cum nu se poate mai bine succesele obținute de această ramură industrială în ultimii douăzeci de ani. Ele ne vorbesc despre îndrumarea dată de partid pentru modernizarea și dezvoltarea industriei noastre ușoare și despre munca aceluia care au creat pentru marele public bunurile de larg consum în care utilul și agreabilul se întrepătrund. Eforturile creatorilor de modele, ale muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor din toate ramurile industriei ușoare au dus la crearea stofelor cu care ne îmbrăcăm, a obiectelor de uz casnic, a podoabelor, a aparatelor de tot felul intrate organic în mediul nostru familiar — produse care sînt astăzi mai bune, mai frumoase, mai durabile. Succesele de pînă acum ale industriei noastre ușoare, atît de pregnant vizibile în expoziție, sînt o garanție pentru alte succese de care vor beneficia într-un viitor apropiat oamenii muncii din patria noastră.

Nicolae RĂDULESCU
Fotografii de S. STEINER

Covoarele, tapiseriile, țesăturile pentru mobilă sînt lucruri de calitate și de bun gust.

Doriți o cravată asortată la costumul dv.? În expoziție sînt etalate cîteva sute de modele care satisfac orice exigență.

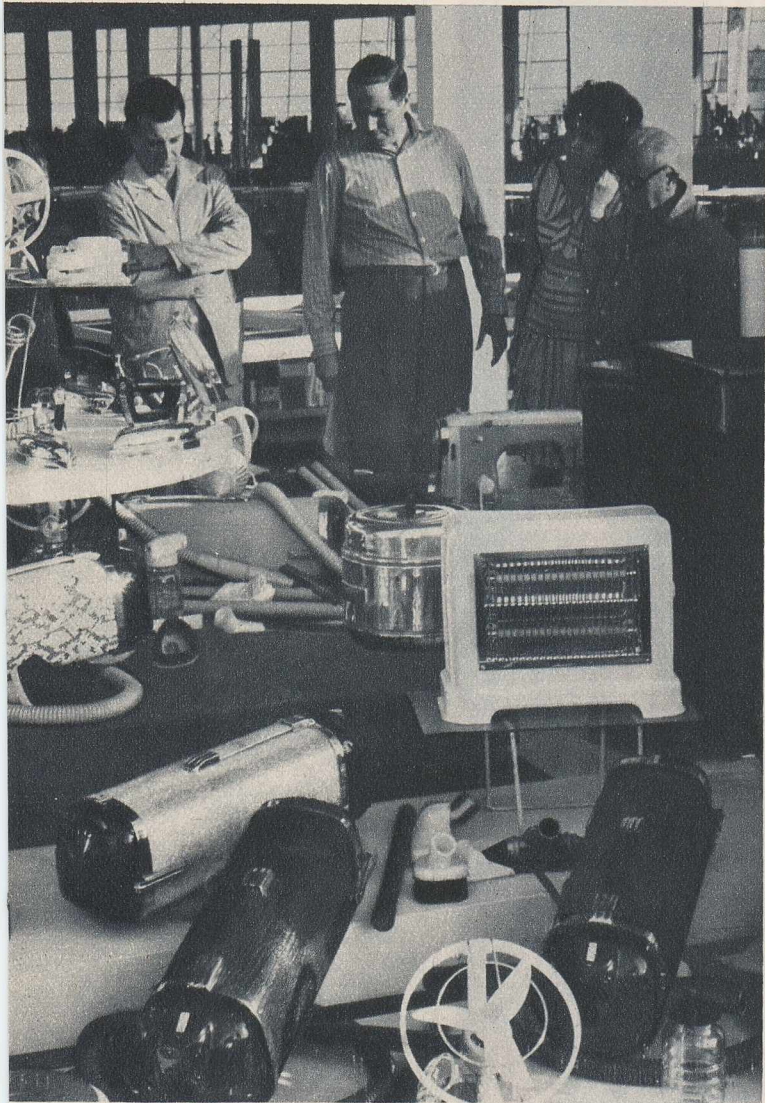
COPERTA NOASTRĂ

Sculptorul Eugen Clucă lucrînd la bustul lui George Enescu.

Fotografie de Ion MICLEA

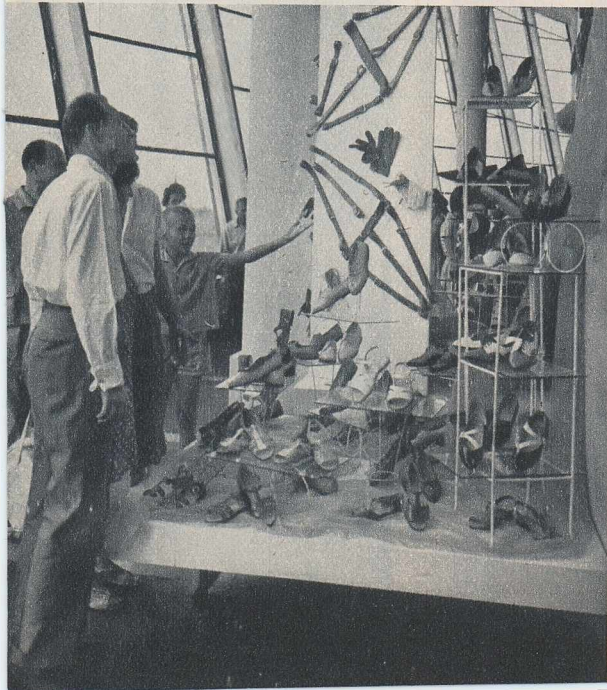

marilor infăptuiri

ulte din indeletnicirile casnice, care îngreunează îndeobște munca gospodinelor, devin ușoare cu ajutorul aparatelor electrotehnice de mare performanță produse de întreprinderile industriei noastre ușoare.

umos, elegant, durabil. Iată ce caracterizează exponatele prezente în standul de încălțăminte.

Televizoarele realizate la „Electronica” fac obiectul unor vii discuții la care participă în permanență numeroși vizitatori.

Confecții bărbătești din stoffe de lână și celofibră pentru toate vârstele, pe toate gusturile, atrag atenția vizitatorilor prin linia lor modernă, elegantă și prin calitatea execuției.

Interesul vizitatoarelor pentru exponatele de la standul confecțiilor de damă arată că modelele expuse aici le sînt pe plac.

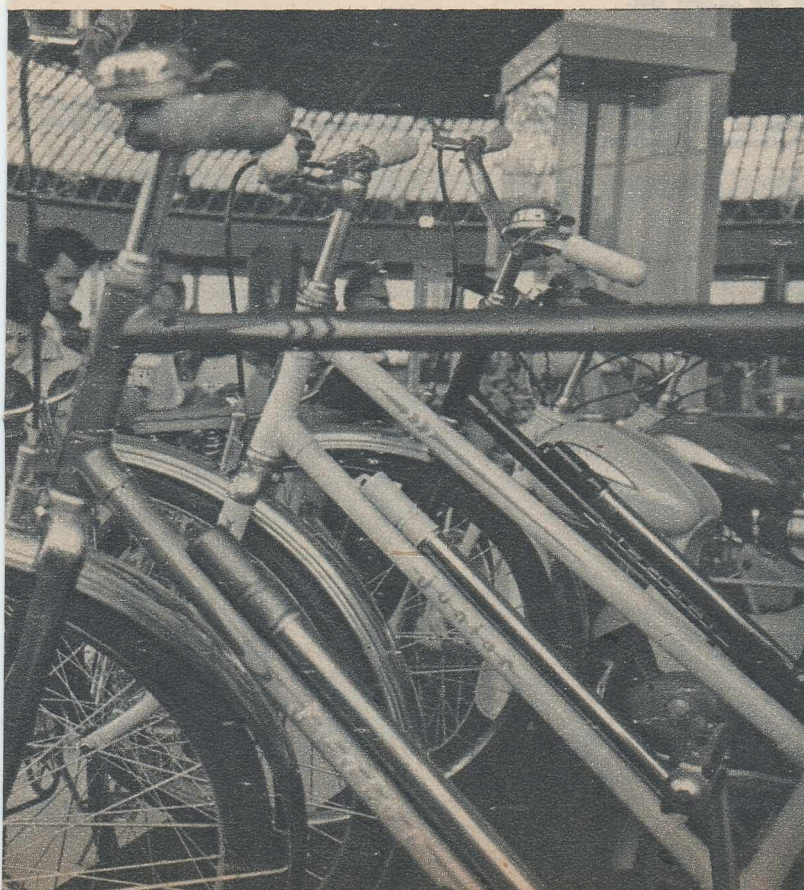

Tricotajele pentru copii, într-o mare varietate de culori și modele, satisfac atât gusturile celor ce le sînt destinate, cît și pe cele ale părinților.

Tradiția folclorică, valorificată în mod creator de autorii produselor de artizanat, expuse în standurile rezervate cooperației meșteșugărești, a generat inegalabile modele de obiecte artistice.

Pentru cei tineri, o atracție puternică o exercită și standul bicicletelor și motoretelor.

Instrumentele muzicale de suflat, cu coarde, de percuție etc., produse ale Combinatului de industrializare a lemnului din Reghin și ale întreprinderii bucureștene „Doina”, se bucură de atenția amatorilor de muzică.

Expoziția istorică

„20 DE ANI DE LA

Insurecția armată organizată și condusă de P.C.R. a inseris o pagină glorioasă în istoria poporului român pentru democrație, independență națională și progres social. Documentele vremii, aflate în expoziție, evocă emoționant insurecția armată din august 1944.

Participarea României la războiul antihitlerist, bătăliile în care, umăr la umăr cu glorioasa armată sovietică, armata română a luptat cu abnegație și vitejie pînă la capitularea Germaniei fasciste, este urmărită cu viu interes de vizitatorii expoziției.

În ajunul celei de-a XX-a aniversări a eliberării României de sub jugul fascist, în sala Dalles din Capitală s-a deschis Expoziția istorică „20 de ani de la eliberarea patriei”, organizată de Institutul de istorie a partidului de pe lângă C.C. al P.M.R. și de Muzeul de istorie a partidului. Expoziția este vizionată zilnic de sute și mii de oameni ai muncii. Grupuri, grupuri de vizitatori se opresc în fața panourilor, se apleacă deasupra vitrinelor, privind cu interes cele peste 1.000 de exponate. În paginile de față redăm câteva imagini de la Expoziția istorică „20 de ani de la eliberarea patriei”.

"LIBERAREA PATRIEI"

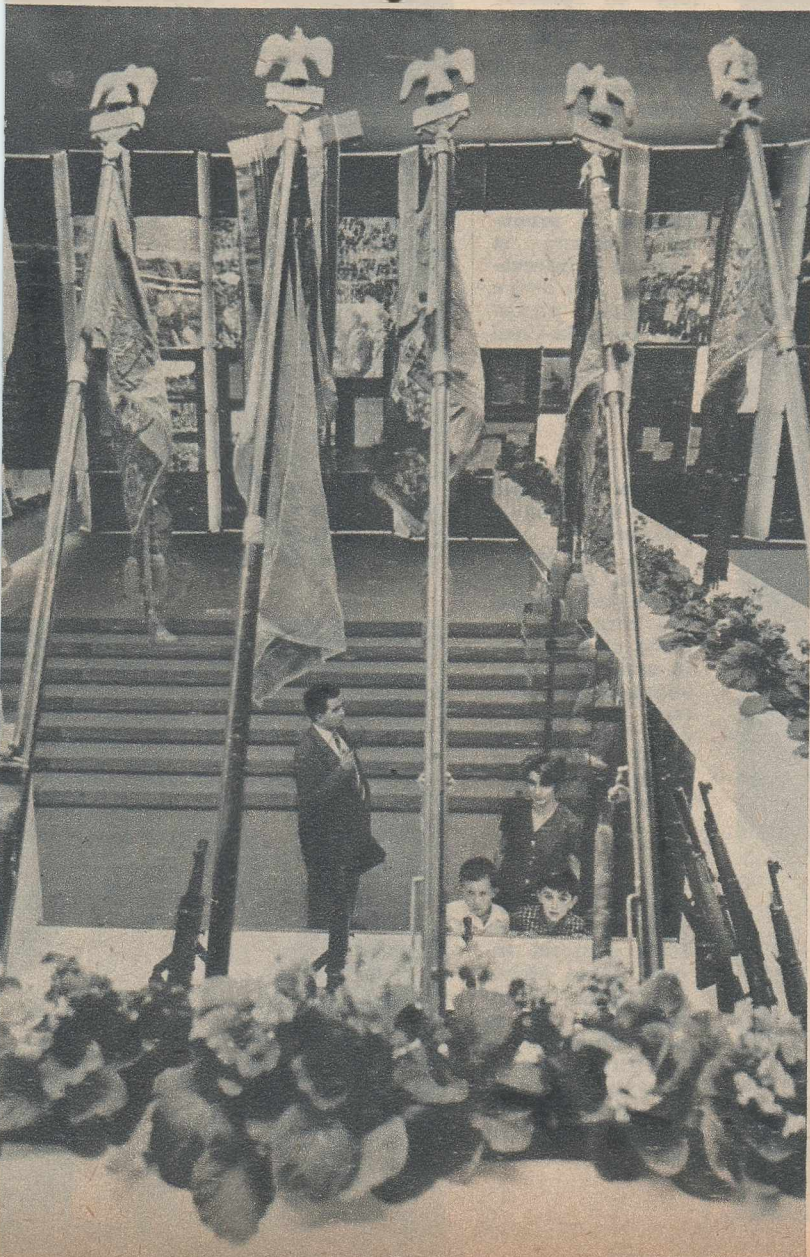

insuflețiți și îndrumați de P.C.R., ostașii omni și luptătorii din formațiunile patriotice, sprijiniți de masele populare, au tăcut și înfrunt forțele hitleriste din ară. Hărțile, fotografiile și celelalte documente expuse aduc emoționante mărturi și în această direcție.

Drumurile, arme și uniforme ale unităților militare și formațiunilor de luptă patriotice care au luat parte la eliberarea Capitalei se află printre exponatele expoziției „20 de ani de la eliberarea patriei“.

Panourile cuprinzând fotografiile și documente din lunile imediat următoare insurecției din august constituie mărturiile ale felului în care masele populare, organizate și conduse de P.C.R., au pășit în arena politică a țării determinând întregul curs al evenimentelor.

GARTEA

„PENTRU PATRIE“

Au trecut de atunci două decenii. În mintea și în inima noastră sînt veșnic vii faptele de arme ale ostașilor și ofițerilor romîni săvîrșite în acel august fierbinte al anului '44, pe baricadele insurecției armate inițiată, organizată și condusă de Partidul Comunist, ca și glorioasele pagini de eroism înscrise prin sînge și jertfe de-a lungul a 260 de zile și nopți de lupte pe frontul antihitlerist.

Evocînd aceste vitejești episoade, volumul „Pentru patrie“, apărut recent în Editura militară, de rulează parcă în fața ochilor noștri filmul participării Romîniei, alături de celelalte state din coaliția antihitleristă, la războiul împotriva Germaniei naziste. Pe bază de mărturii, documente și imagini sînt înșiruite cronologic evenimentele, înfățișîndu-se emoționant chipurile de oameni ale căror fapte de neuitat și-au găsit locul în marea hronică al tradițiilor de luptă ale poporului nostru pentru independență și libertate.

Prima parte a volumului de aproape 400 de pagini ne face — prin numeroasele sale povestiri — să reținem cu putere zilele insurecției victorioase din august 1944. Atît în Capitală cît și în alte orașe ale țării, ostașii romîni, împreună cu formațiunile de luptă patriotice dădeau loviturii zdrobitoare dușmanului de moarte al patriei. Luînd cu asalt comandamentele naziste, împiedicînd la porțile Capitalei pătrunderea unităților inamicului, apărînd orașele de distrugere, numeroși soldați și ofițeri au dovedit spirit de sacrificiu, dragoste fierbinte față de patrie.

Autorii volumului ne poartă pe drumurile de luptă și victorii pentru eliberarea întregului teritoriu al țării de sub jugul fascist. Citim cu profundă emoție, cu un simțămînt de recunoștință și dragoste, despre vitejii de la Șofronea și Păuliș, de pe valea Mureșului și de pe Ardeș, despre

cei ce au căzut la datorie la Carei, pentru ca și ultima brazdă a pămîntului sînt al patriei să fie eliberată.

Multe din paginile volumului evocă în continuare episoade din lupta dusă cu eroism și abnegație, cît la cot cu bravii ostași sovietici. Militarii romîni se acoperă de glorie pe teritoriul Ungariei și Cehoslovaciei, dînd grele jertfe pentru ca soarele libertății să strălucească și deasupra acestor țări. Sînt scrise cu patos povestirile despre aprigele bătălii de pe străzile Debreținului sau Budapestei, pentru forțarea cursurilor de apă ori escaladarea creșterilor înzăpezite ale munților Cehoslovaciei. Revedem aievea figurile infanteriștilor și artileristilor, vînătorilor de munte și tanchiștilor care și-au adus contribuția de sînge la lupta pentru cucerirea victoriei finale asupra fascismului.

Apărut în condiții grafice excelente, bogat ilustrat cu fotografii și facsimile de documente, volumul „Pentru patrie“ reprezintă încă un omagiu pe care poporul nostru, constructor al vieții noi, socialiste, îl aduce celor mai buni fii ai săi, luptători hotărîți pentru libertatea și independența patriei.

I. MĂRGINEANU

Cinc

Din nou și-au dat întâlnire în București soli ai artei muzicale de pretutindeni, veniți să aducă omagiul lor valorilor nepieritoare lăsate de George Enescu, cel care credea nezdruccinat că „omenire trebuie să învețe să fie fericită și că „artistul dezvăluie omenirea calea spre armonie, care e fericire și pace“.

Interpreți și dirijori de prestigiu precum și cei peste 100 de tineri concurenți din 20 de țări vor face ca, în aceste zile de septembrie, din Capitala patriei noastre să se înalțe mesajul unei arte puse cu adevărat în slujba nobilelor aspirații ale omului. Ca și edițiile precedente, cel de-al III-lea Concurs și Festival internațional „George Enescu“ s-a bucurat de o largă prețuire și interes în rindurile reprezentanților lumii muzicale contemporane. Alături de artiștii noștri de frunte, la manifestările festivalului își vor aduce contribuția oaspeți de seamă, binecunoscuți conducători de orchestră și interpreți.

↑ În toate sălile mari ale lumii unde a concertat Arthur Schnitzler, auditorii au aplaudat frenetic, cuceriiți nu numai de tehnica lui uimitoare, ci și de umanitatea acestui artist desăvârșit.

Laureat al primului Concurs și Festival internațional „George Enescu“, pianistul Li Min-Cean este din nou prezent la festival. →

← Herbert von Karajan, în fruntea Filarmonicii din Viena, este pentru a doua oară oaspetele țării noastre. Cel care l-au ascultat cu mulți ani în urmă n-au uitat minunata interpretare dată Rapsodiei Spaniole de Ravel și poemului „Pini din Roma“ de Respighi.

Deși foarte tânăr (este născut în 1936) dirijorul indian Zubin Mehta s-a impus în ultimii ani ca un bun cunoscător al muzicii clasice și romantice, precum și al celor mai noi creații contemporane. →

Muzica are cuvîntul

În oaspete de seară al festivalului: compozitorul sovietic Dmitri Shostakoviici.

Un reprezentant de frunte al artei muzicale franceze: dirijorul André Cluytens.

Încă un artist cunoscut melomanilor noștri: violonistul mexican Henryk Szeryng.

Artistul poporului Ion Voicu își va aduce și de data aceasta contribuția în cadrul concertelor festivalului.

În cadrul concertelor festivalului, îl vom putea vedea dirijînd și pe maestrul emerit al artei Mircea Basarab.

■ DE LA MĂTRĂGUNĂ LA ANESTEZIA FĂRĂ... ANESTEZICE ■ „BUREȚII SOMNIFERI” – PRIMUL PROCEDEU DE ANESTEZIE CUNOSCUȚ ÎN ISTORIE ■ VITRIOLUL DULCE ȘI GAZUL ILARIANT ■ ÎN CĂUTAREA CELUI MAI BUN „SOMN ARTIFICIAL” ■ NARCOZA ÎN CIRCUIT ÎNCHIS ȘI UZINA OPERATORIE MODERNĂ ■ ELECTRO-NARCOZA VA AVEA ULTIMUL CUVÎNT?

LUPTA ÎMPOTRIVA DURERII

— ...
 i n-o să mă doară de loc la operație? — Într-adevăr, astăzi ni se pare firesc ca o intervenție chirurgicală să decurgă fără dureri. Dar desigur că nu a fost întotdeauna așa.

Să facem o scurtă incursiune în trecut. Știați oare că suprimarea durerii a fost una din preocupările de seamă ale omului primitiv? El invoca în acest scop zeitățile, cărora li se închina cerându-le să alunge „demonii” cuibăriți în corp. Mai eficiente s-au dovedit însă o serie de plante.

Omul se alimenta cu diverse vegetale, consumate în stare naturală, înainte de descoperirea focului. La unele din ele a observat proprietăți „miraculoase”, de combatere a durerii. Una din primele plante de acest fel a fost probabil mătrăguna, *mandragora*, care se bucura în vechime de o faimă deosebită. Rădăcina ei cărnoasă, groasă, adesea bifurcată în două brațe voluminoase, era asemănată cu trunchiul unui om. De aici legenda că în momentul smulgerii ei din pământ, rădăcina scoate un țipăt de durere care produce moartea celor ce-l aud. Mătrăguna era de aceea culesă prin... legarea plantei de zgarda unui câine, pe care apoi oamenii îl fugăreau.

MERELE SOMNULUI

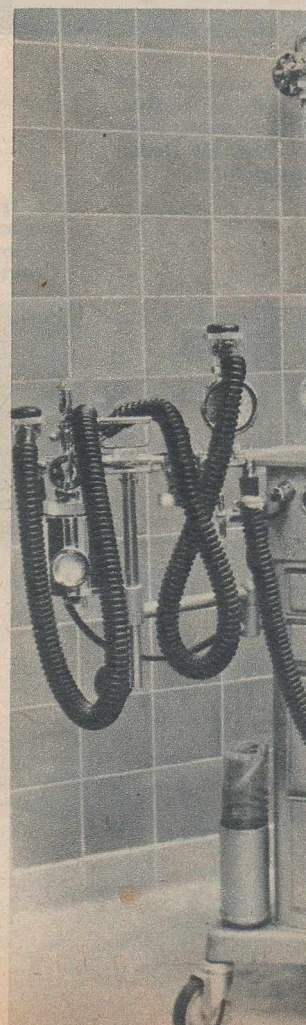
Mătrăguna este în realitate o plantă narcotică și stupefiantă conținând alcaloizi beladonici, ca și alte plante solanacee al căror reprezentant tipic este.

Preparatele de beladonă au fost utilizate pentru calmarea durerilor încă de către vechii hinduși. Și „otrăvitorii de profesie” din evul mediu întrebuințau adesea zeama de mătrăgună pentru a produce o intoxicație prelungită și greu de identificat. Din această cauză naturalistul Linné a dat plantei numele de *Atropa belladonna*, după *Atropos*, cea mai bătrână din cele trei ursitoare mitologice, care taie firul vieții. Cuvântul „belladonna”, care înseamnă *femeie frumoasă*, își are

originea în obiceiul (dăunător de altfel) al femeilor din antichitate de a-și pune picături din fiertură din această plantă în ochi, pentru a-și dilata pupilele.

Hașișul, substanță narcotică extrasă dintr-o specie de cîneapă exotică (*Canabis indica*), era și el folosit pe scară largă în antichitate. Herodot relatează că locuitorii de pe vremuri ai teritoriului țării noastre foloseau extracte de cîneapă de genul hașișului în scopuri analgezice. Opiul, sub formă de fiertură de mac, apare în terapeutică durerii din cele mai vechi timpuri. Cocaina, alcaloid extras din frunzele plantei tropicale *Erythoxylon coca* era cunoscută din vremuri imemorabile de băștinașii din America de Sud.

În primul secol al erei noastre chirurgii din Alexandria (Egipt) preparau așa-ziii „bureți somniferi”.

O uzină în miniatură: astfel se prezintă un aparat de anestezie modern, ca cel din fotografia noastră, de la Spitalul clinic Fundeni. Prin sistemul „narcozei în circuit închis” riscurile anesteziei sînt în mod practic înlăturate.

mbibați cu extracte de opiu, mătrăună și măselariță. Bureții erau puși a uscat, iar apoi, după nevoie, erau meziți și apropiați de nările bolnavului care aspira adânc. După un timp oarecare, bolnavul adormea. Acești bureți, cunoscuți în acea vreme sub nume de „mere ale somnului”, par să fi fost primul procedeu rudimentar de anestezie cunoscut în istorie.

DUREREA, „PEDEAPSĂ DIVINĂ”

Toate aceste metode de combatere a durerii erau foarte imperfecte, iar drogurile impure duceau la multe ori la efecte nefavorabile și chiar la fenomene toxice mortale.

La începutul secolului al XVI-lea, n multe țări, utilizarea medicamentelor analgezice a fost interzisă, durerea fiind considerată ca o „pedeapsă divină”, împotriva căreia

omul nu avea dreptul să lupte. Iată de ce chirurgii au trebuit să se mulțumească cu amestecul bolnavilor prin alcool. Dar s-a văzut curînd că oamenii beți erau și mai greu de operat; adesea, fiind agitați, ei nu puteau fi convinși să stea liniștiți pentru a li se face intervenția...

Despre o anestezie bazată pe metode științifice nu se poate vorbi decît în secolul al XVIII-lea, o dată cu întrebuițarea unor substanțe cu acțiune satisfăcătoare și lipsite de toxicitate. Originea unora din ele trebuie însă căutată în laboratoarele alchimistilor din secolul al XIII-lea.

Raymond Lulle, *doctor illuminatus*, a descoperit un lichid alb, eterul de azi, pe care l-a numit vitriolul dulce. Au mai trebuit însă să treacă două veacuri pînă cînd Paracelsus, pe care Shakespeare îl numea, la o sută de ani după moarte, „cel mai mare medic al

după cum se presupunea pe atunci, „umple” întreg spațiul.

Englezul Michael Morris propuse încă din 1758 utilizarea eterului ca somnifer în terapeutică, dar nimeni nu l-a luat în seamă. De aceea omnirea a mai trebuit să aștepte un veac pînă la folosirea acestui anestezic.

GAZUL CARE PRODUCE... PLĂCERE

Intre timp au fost încercate în același scop o serie de substanțe gazoase. Primul anestezic gazos descoperit a fost protoxidul de azot. În ce împrejurări? În 1789 se înființează la Clifton, în Anglia, „Institutul de pneumatologie”, în care bolnavii erau tratați prin inhalare de gaze. Lucrînd la acest institut, vestitul om de știință Humphrey Davy studiază efectul protoxidului

decît pentru efectele sale „de bună dispoziție”.

Abia după 1820 tînărul medic englez Henry Hiel Hickman face primele anestezii pe animale cu ajutorul bioxidului de carbon și apoi al protoxidului de azot. El observă că animalele cad astfel într-o stare de letargie și pot fi operate fără să simtă nimic. Rezultatele cercetărilor el le comunică la o ședință a Asociației medicilor din Londra. Dar cînd Hickman arată că astfel s-ar putea adormi și bolnavii, ca să nu suferă de dureri în timpul operațiilor, toată lumea rîde cu hohote...

Aceeași primire a avut-o demonstrația lui Hickman la Academia de medicină din Paris. Concluzia ședinței din 28 septembrie 1828 în care el și-a prezentat descoperirea suna: „A opera sub efectul gazului ilariant este o prostie periculoasă”. Și la 1839 vestitul

Operație... cu dureri, acum patru veacuri. Faimosul chirurg francez Ambroise Paré extrăgînd un vîrf de lance care l-a străpuns pe ducele de Guise.

Theophrastus Bombastus Paracelsus von Hohenheim — pe care autorul gravurii de mai sus (1532) îl consideră pe tîrîmul științei, ca „egalul lui Dărer în pictură” — este cel care a descoperit calitățile de somnifer ale eterului.

tuturor timpurilor”, să descopere calitățile de somnifer ale eterului. Paracelsus, pe numele său complet Theophrastus Bombastus Paracelsus von Hohenheim, observă că puii de găină beau cu plăcere „vitriolul dulce”, după care cădeau într-un somn profund, din care se sculau fără să fi suferit ceva.

Abia mai tîrziu, în 1792, farmacistul german Frebonius, preparînd și dînsul vitriolul dulce, îl denumește cu termenul pretențios de „eter” — imaginara substanță care,

de azot asupra... prietenilor săi și observă că inhalarea lui face să dispară durerile de dinți și de cap.

La douăzeci de ani Davy, ajuns profesor universitar ține lecția de deschidere cu subiectul: „Despre gazul care produce plăcere”. Era vorba de protoxidul de azot, numit și gaz ilariant, din cauza stării de veselie ce o produce, și pe care Davy îl propunea chirurgilor ca anestezic. Propunerea lui nu a fost totuși luată în seamă și protoxidul de azot nu a fost folosit după aceea

chirurg francez Velpeau scria: „Evitarea durerii în actul chirurgical este o himeră pe care nu mai trebuie s-o urmărim azi. Bisturiul și durerea sînt două noțiuni care nu se vor putea despărți niciodată”.

...ACEASTA NU MAI ESTE O GLUMĂ!

Totuși, după trei ani, la 30 martie 1842, Crawford Long, care practica

Dr. Em. ROMAN

(Continuare în pag. 12)

ȘTIAȚI CĂ...

...cuvîntul „anestezic” a fost creat de scriitorul și profesorul de anatomie american Oliver W. Holmes în 1846? Termenul este format din particulele grecești *an* (fără) și *aisthesis* (sensibilitate).

...anestezia generală mai este denumită și narcoză? Prin cuvîntul narcoză se înțelege un somn adînc provocat prin medicamente, deci un „somn artificial”.

...deși există în prezent cîteva sute de substanțe anestezice, mecanismul acțiunii lor nu este încă cunoscut în întregime? Ultima teorie care încearcă să explice acest mecanism aparține savantului american dr. Linus Pauling, de la Institutul de tehnologie din California, laureat al Premiului Nobel. Anestezicele — arată Pauling — acționează prin formarea unor cristale minuscule, mai mici decît celula nervoasă, care blochează conducibilitatea și activitatea electrică a creierului. Acest fenomen are drept urmare insensibilizarea la dureri. Cristalele se formează prin combinarea anestezicelor cu apa din celula cerebrală.

...experiențele lui Linus Pauling au arătat că este suficient să

se transforme în cristale a zecea parte din lichidul celular al creierului pentru ca anestezizarea să se producă? Această stare se poate provoca și prin simpla reducere a temperaturii creierului cu 5-10 grade sub normal, determinîndu-se astfel „înghețarea” unei părți a lichidului celular și pierderea cunoștinței. Se deschid astfel noi perspective de anestezie fără... anestezice.

...înainte de descoperirea metodelor moderne de anestezie singura „armă” a chirurgilor pentru diminuarea durerii pacientului era operarea cu o iuteală cît mai mare? În secolul al XVIII-lea operațiile ajunseseră adevărate concursuri de viteză (evident, nu totdeauna salutare din punct de vedere medical). Dezarticularea brațului din încheietura umărului se rezolva în trei minute; extragerea unei pietre din vezica urinară dura mai puțin de două minute. Larrey, chirurgul lui Napoleon, a executat personal 200 de amputații într-o singură bătălie.

...după o formulă întrebuițată în Iran cu 2000 de ani î.e.n., pentru vindecarea bolilor erau preconizate trei mijloace: planta, cuișul și cuvîntul? Această formulă sintetizează simitor de bine metodele principale ale medicinei moderne: medicamentele, chirurgia și psihoterapia (totalitatea metodelor de tratament bazate pe influențarea psihicului).

LUPTA ÎMPOTRIVA DURERII

tica medicina în orașul Jefferson din Georgia (S.U.A.), a făcut prima operație sub anestezie la om. Long ajunge la descoperirea sa observând ce se petrece la „partidele de beție artificială”, foarte obișnuite în acea epocă în Statele Unite ale Americii. Scamatori și antreprenori de spectacole umblau din târg în târg cu bășici pline de protoxid de azot sau eter, promițând „senzații minunate” și „euforii paradiziace” celor care vor inhala „produsul minune”. Asistând la demonstrația unuia din acești antreprenori, pe nume Samuel Colt — același care a inventat revolverul ce-i poartă numele — Long s-a gândit că aceste substanțe i-ar fi de folos în micile sale intervenții chirurgicale.

Originea multor anestezice moderne trebuie căutată în laboratoarele alchimistilor.

Ocazia s-a ivit curînd, cînd a fost nevoit să opereze un tînr chinat de un chist la ceafă. Medicul i-a aplicat o batistă îmbibată cu eter pe față și i-a extirpat tumoarea fără ca pacientul să simtă nici o durere. După aceasta, Long a mai făcut o serie de intervenții chirurgicale sub anestezie, dar ele au fost privite cu neîncredere și clientela începînd să-l părăsească, a renunțat la „adormirea” bolnavilor.

Au mai trecut doi ani... La 16 octombrie 1846 amfiteatrul spitalului din Massachusetts este plin de medici, studenți și spectatori curioși, veniți să se distreze pe seama unui „impostor” care pretinde că poate insensibiliza corpul omensc la tăietura bisturiului. Pe masa de operație așteaptă un pacient cu o tumoare enormă a gîtului. Cu mîinile tremurînde, știind că un eșec sau un accident înseamnă dezastrul și închisoarea, dentistul William Morton, asistentul lui Long, aplică prima

anestezie în public. Introduce încet inhalatorul construit de el în gura bolnavului, care respiră adînc... Cîteva tresăriri și, în liniștea depînă a amfiteatrului, se aude respirația regulată a acestuia... A adormit. Chirurgical începe operația, extirpînd nestînjnit tumoarea. Entuziasmat, el declară auditoriului: „Intr-adevăr, domnilor, aceasta nu mai este o glumă!”

Reușita completă a demonstrației a dus în sfîrșit la introducerea imediată a anesteziei generale pentru operațiile chirurgicale. În Anglia prima operație sub narcoză s-a făcut în același an. De aci, narcoza se răspîndește rapid în toate țările. În România, primele operații de acest fel s-au făcut la scurt timp după aceea, în 1847. Se punea etelul într-o bășică de bou și se turna picătură cu picătură pe o bucată de tifon.

LEGĂTURA ÎNTRERUPTĂ...

Căutarea altor anestezice a început curînd. Cloroformul, descoperit aproape simultan în Statele Unite, Franța și Germania în jurul anului 1831, este folosit în 1847 de englezul James Young Simpson ca anestezic la nașteri. Inovația sa a stîrnit indignare... A fost nevoie ca însăși regina Victoria a Angliei să fie în situația de a naște, iar Simpson s-o anestezieze cu cloroform, pentru ca noua substanță să-și facă renume și să se răspîndească în toată lumea.

A urmat apoi descoperirea unor substanțe și metode noi de anestezie. Pe lîngă anestezia generală efectuată cu ajutorul eterului, cloroformului și al altor substanțe chimice (evipan, hedonal, avertină etc.), s-au dezvoltat metode de anestezie locală și loco-regională, în cursul cărora bolnavul rămîne conștient. Prima substanță utilizată pentru anestezii locale a fost cocaina, obținută în stare pură din foi de coca în 1855.

Oculiștii au fost cei dinții care au beneficiat de efectele anestezice ale cocainei, „amortînd” ochiul la operații. Apoi au fost făcute anestezii locale prin introducerea sub piele a unei soluții de cocaină. În acest fel se obținea „blocarea” filamentelor și terminațiilor nervoase pe o suprafață restrînsă. Sistemul se mai folosește și azi în intervenții mici, chiar în cele abdominale (apendicită, hernie etc.). În acest scop se utilizează cel mai frecvent novocaina, o substanță sintetică asemănătoare cocainei, dar de șapte ori mai puțin toxică.

Foarte frecvent se folosește astăzi și anestezia spinală sau rahianestezia, care constă în introducerea unui anestezic în canalul rahidian din șira spinării. În punerea la punct a acestei metode au adus un aport deosebit lucrările profesorului Toma Ionescu, chirurg cu renume mondial.

UN CVARTET IDEAL

Cu toate avantajele narcozei chirurgii evitau totuși adesea să o folosească. De ce? În afara scopului anestezic propriu-zis trebuia asigurată și o cît mai redusă intoxicație a organismului. Or din acest punct de vedere, vechile procedee (de pildă narcoza cu cloroform) prezentau unele dezavantaje însemnate și riscuri mari, de pildă vestita sincopă albă („oprirea inimii”) produsă fie prin supradozarea anestezicului, fie datorită unei sensibilizări a inimii la substanța administrată.

Imperfecțiunea aparatului de la începutul secolului nostru făcea ca gazul anesteziant să pătrundă în

Popasuri înti

La a 20-a aniversare a eliberării Bulgariei de sub jugul fascist

Porînd într-o călătorie prin Bulgaria am fost tentat nu atît de drumurile ei de munte — deși, mai ales în inima Rodopilor, vizitatorul întîlnește la tot pasul priveliști de o rară frumusețe — nici de romantica Vale a Trandafirilor, ci de orașele acestei țări, multe cu o mare vechime, orașe, cărora tradițiile unui trecut îndepărtat și ale unei istorii foarte recente le conferă o fizionomie proprie, interesantă.

Capitala Bulgariei socialiste

Interesul pentru cunoașterea directă, nelivresc, a istoriei unui oraș poate fi stîrnit uneori de lucruri la prima vedere nesemnificative, ca de pildă o inscripție săpată pe un zid vechi, sau chiar de... o banală sticlă cu apă minerală. Pe eticheta unei astfel de butelii mi-a atras atenția imaginea în tonuri estompate a unei cetăți și, rugînd o cunoștință din Sofia să-mi traducă în limba romînă textul de pe etichetă, ne-am pomenit discutînd despre... începuturile existenței acestui oraș. Căci există o legătură între aceste începuturi și apa minerală de care am amintit, puterea sa tămăduitoare fiind cunoscută încă de pe vremea romanilor. Arheologii au descoperit aci, la Ulpia Serdica (numele dat de romani acestei așezări, după ocuparea Traciei) chiar monede bătute pe timpul lui Marc Aureliu și purtînd efigiile unor figuri mitice ca Esculap și Hygeea, ca simbol al prețurii apelor cu proprietăți curative de prin partea locului.

Așadar porțița spre cunoașterea trecutului a fost deschisă. Și, din gura interlocutorului, aflu că, la începutul secolului al IX-lea, a avut loc faimoasa asediere a orașului de către țarul bulgar Krum; că dorința de libertate a populației s-a concretizat în răscoala împotriva stăpînirii bizantine, careia i-a urmat o altă la fel de sumbră și apăsătoare — dominația de peste patru veacuri a otomanilor... Și chiar dacă unele din aceste date istorice sînt deja cunoscute, ele capătă, în relatările localnicilor (printr-un amănunt interesant, prin povestirea unei întîmplări semnificative), acei iz de autenticitate pe care uneori tomurile de istorie, fie ele cît de savante, nu și-l pot oferi...

Cît privește istoria mai nouă a Sofiei, o plimbare prin oraș este edificatoare pentru transformările petrecute în ultimele două decenii. Centrul Sofiei este dominat aproape în întregime de mărturi edificare ale acestor ani: hotelul „Balkan”, elegant și îmbietor, magazinul universal „TUM”, robust și nesățios („înghite” zilnic zeci de mii de cumpărători), blocuri noi, moderne, care dau vechii capitale o fizionomie nouă, proprie orașelor socialiste.

Înainte de eliberare, centrul orașului era o îngrămădire de case mici, înghesuite una într-alta. Așa era și cartierul Stamboliiski, astăzi unul din cele mai frumoase locuri ale capitalei bulgare.

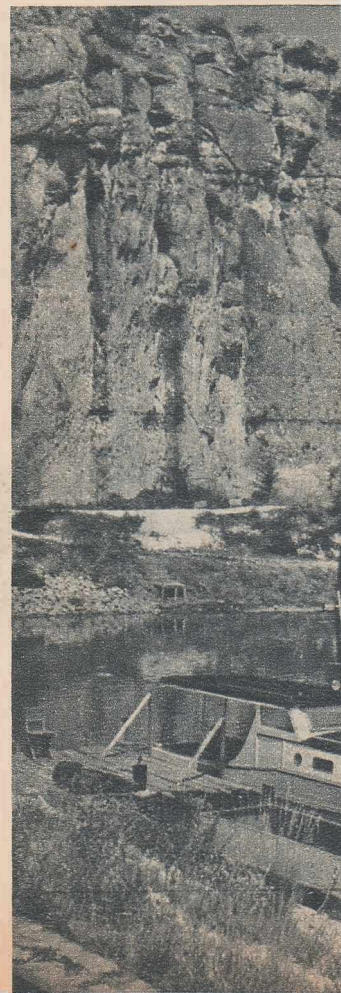
O imagine cuprinzătoare asupra orașului poți avea privindu-l din vârful masivului Vitoșa. De aici, de la o înălțime de aproape 2.300 m, orașul pare o comoară străjuită de munți. În culorile asfințitului, enorma cupolă aurită a Catedralei Nevski se aseamie cu o imensă pară de jeric. Minaretele păstrate de pe vremea ocupației otomane sînt dominate de vecinătatea blocurilor noi — unele cu 10 etaje — cartiere întregi noi, împeștritate cu verdele parcurilor și grădinilor. Dar peisajul citadin al Sofiei s-a îmbogățit în anii puterii populare și cu un alt ele-

ment — coșurile de fabrică. Ele stitue un punct de reper din mai importante pentru cunoașterea istoriei noi a orașului. Sub cerul Partidului Comunist B poporul bulgar, construind oricî socialistă, a făcut din capitală: triei sale și un important c industrial. Mărturie — comb: care produce aparate de radio, vizoare și centrale telefonice mate, întreprinderea textilă, 8 M și alte fabrici. În apropierea talei se află șantierul combin: metalurgic „Kremikovți”. Anul cut, aici au fost date în explo un furnal cu o capacitate de 1.03 tri cubi, o baterie de cocs și trala termoelectrică.

Contemplînd de pe muntele toșă siluetele construcțiilor i triale, nu e greu să-ți imagine: pe harta orașului, contururile portante ale dezvoltării lui de sînt trasate, de brațul vigur poporului prieten bulgar, cu u nel muiat în metal.

O ce a pitoresc

Inchipuți-vă că răsoți o cu legende și oprîți-vă asupra tel ilustrați: o depresiune în f de „V”, tăiată în munte parc două dalte uriașe care, cu ascu rile lor, au sfîrșecat și sum de codru ale stîncilor. În depre a scăpat, din izvoare rezezi, u peste care au fost durate p suspendate. Iar pe pantele stîi ale văii, ce se întîlnează priv ca niște trepte de amfiteatru, împlîntate căsuțe mici, aidoma piese dintr-un joc de culur apropierea defileului de unc apărut riul, pe al doilea plan s bloului, se profilează o cetat turnuri crenelate, bastion de i în umbra cărui se adăpostesc țele din vale.

Înălțimile Plevnei evocă episoade ale războiului pentru independență din 1877.

Țară prietenă

Imagine din Sofia conturată în beton...

Măriți această imagine de câteva sute de ori și în fața ochilor veți avea tabloul orașului Tîrnovo, așa cum ni s-a înfățișat și nouă, pentru prima oară, de după cotul unui șleau de munte, într-o amiază de vară cu soare mult.

Broșurile pentru turiști afirmă că Tîrnovo este unul din cele mai pitorești orașe ale Europei. S-ar putea ca, într-adevăr, să fie așa. Căci orașelul arată, realmente, ca un decor de basm. Existența sa datează din secolul al XII-lea, iar amenajarea-i strategică, în interiorul unei văi care

se putea apăra bine, se explică prin faptul că, pînă în 1393, Tîrnovo a fost cetate de reședință a țarilor bulgari. Cronica istoriei vechi a orașului cuprinde multe fapte de arme care s-au transmis generațiilor următoare, deseori cu un nimb romantic. Și astăzi, de pildă, locuitorii orașului își descriu amănunțit încercările zadarnice ale cruciaților de a cucerii cetatea Tîrnovo, iscusința și vitejia — turnată apoi în grai de epos popular — cu care bulgarii au apărat fortăreața, luindu-l prizonier chiar pe unul din comandanții renumiți ai asediatorilor, pe Baudouin de Flandra.

...Istoria mai nouă a orașului este scrisă și transmisă cu foarte mare precizie. Ea ne vorbește emoționant despre trecutul de luptă revoluționară al clasei muncitoare bulgare. Aici, la Tîrnovo, au luat ființă primele nuclee ale mișcării muncitorești organizate din Bulgaria. În muzeul istoriei orașului se păstrează un exemplar din primul număr al ziarului „Rabotnik”, precum și alte documente și mărturii grăitoare despre lupta clasei muncitoare, a comunistilor bulgari, împotriva exploatării și împotriva ocupanților fasciști, în perioada celui de-al doilea război mondial.

În cronică orașului Tîrnovo, anii de după eliberarea țării — anii construirii socialismului — au înscris pagini noi. Pagini de luptă și de muncă pentru deschiderea unor șantiere industriale, pentru ridicarea culturală a populației, pentru combaterea bolilor și apărarea sănătății oamenilor; aici, la Tîrnovo, ca și în alte localități ale Bulgariei, vizitatorul vine în contact cu aceeași grijă deosebită pentru om care este caracteristică tuturor țărilor cu orînduire socialistă.

Cercetînd exponatele de la muzeul de istorie a orașului Tîrnovo, urmărești firul dezvoltării acestuia de la primele începuturi pînă azi.

Înflorirea unui vechi oraș

Aproape de Plevna, autobuzul face popas în comuna Grivița. În vecinătatea ei se află colinele care amintesc de bătăliile împotriva turcilor, de luptele pentru libertate ale poporului bulgar. Căluza noastră ne evocă momente din dramatica desfășurare a luptelor pe care le-au dus armatele ruse și române pentru cucerirea Plevnei.

După popasul de la poalele colinelor de la Grivița, vizităm orașul Plevna. La muzeul de aici cercetăm cu emoție arme și uniforme cu urme de pete de sânge, care au aparținut ostașilor români căzuți în războiul împotriva jugului otoman.

Plevna a devenit celebră în perioada aceluia război, dar ea a fost un oraș cunoscut și mai înainte. Încă în urmă cu sute de ani orașul s-a afirmat ca un important centru administrativ și comercial, ca un tîrg de seamă unde se încrucișau multe drumuri ale caravanelor de negustori. Atmosfera vieții de altădată a tîrgului o sugerează ulițele întortocheate cu pavaj de granit tocit, bazinele și geamii — stingherite parcă, aici ca și la Sofia, de vecinătatea neonului și a autocarelor — hanuri cu firme ciudate, unde călătorul se abate cu plăcere, pentru a bea o cană din renumitul vin al podgoriilor din apropierea orașului. Dar cunoștința cu Plevna oferă

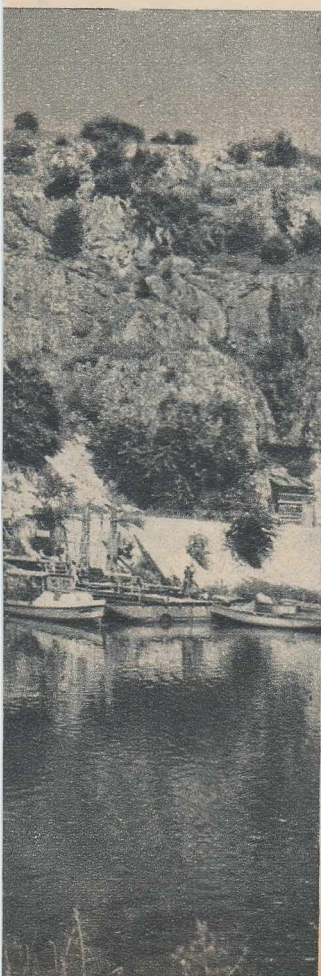
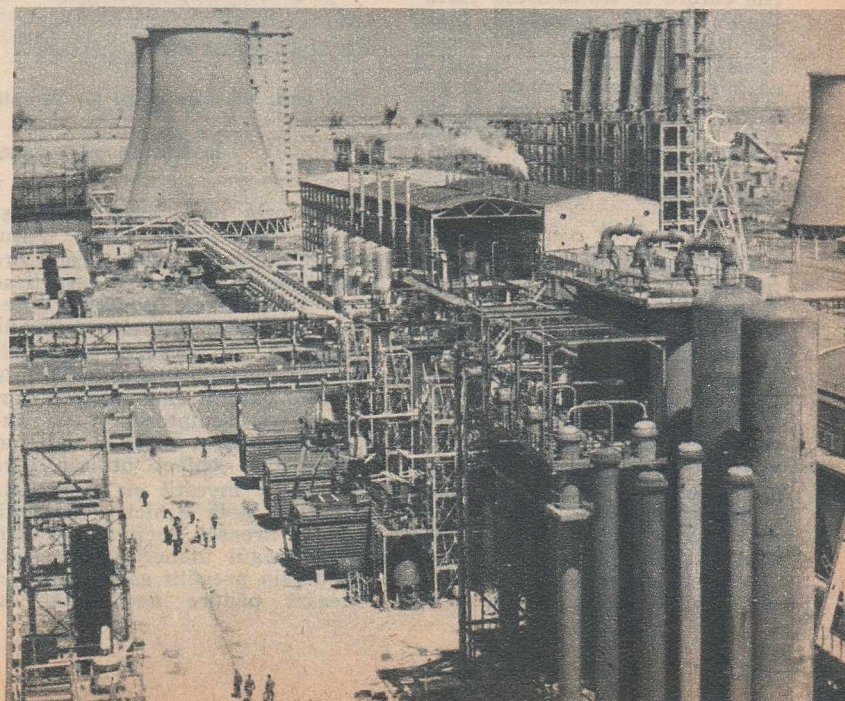
în același timp, și prilejul de a înregistra ritmul dezvoltării sale din ultimii 20 de ani. În construcțiile noi ale orașului un loc important îl ocupă cele destinate manifestărilor culturale. Teatrul de stat, Institutul pedagogic, Palatul culturii, Orchestra simfonică sînt instituții create de puterea populară. O statistică despre creșterea numărului de muncitori sugerează și aspectul înfloririi economice a orașului. Anul trecut, în unitățile industriale de aci lucrau 17.000 de muncitori, de trei ori mai mulți decît în 1929.

★

Dacă în încheierea acestor sumare însemnări de călătorie din câteva localități ale Bulgariei, afirmăm că bătrînele sale orașe întineresc, așa spune, poate, un lucru banal. Banal — fie! — dar adeverat.

Eugen POP

Una din importantele unități ale industriei socialiste bulgare: uzina din apropierea orașului Stara Zagora, care livrează agriculturii R. P. Bulgaria mari cantități de îngrășăminte azotoase.

Cu graiul daltei

Drumul acestui reportaj a început, de fapt, cu stația sa terminus. O expoziție bucureșteană invita, nu demult, la o incursiune într-un univers fabulos, populat de giganți ciopliți în copaci contorsionați, cu statuiete curgînd în forme fluide, cu bucăți de piatră în care zvicnea un zîmbet sau se întrezărea o frămîntare. Spațiul sălii era parcă anulat de mulțimea acestor făpturi descoperite de cioplitor în trunchiurile de lemn pentru a fi transferate aci, sub luminile neonului, dintr-o ciudată lume vegetală. Dar universul acesta de fantastă baladă populară devenea pe dată familiar vizitatorului, făpturile de basm se dovedeau prezențe cotidiene: un țăran din Rodna, o mamă cu un copil, o femeie care spală rufe, un zidar; iar metaforele poetice — Vara, Toamna, Belșugul — se converteau în realități umane bine știute, în siluetele unor femei văzute ca simboluri ale fertilității.

Sculptorul era tot timpul prezent printre statuile sale, venit de la Cluj pentru a asista la confruntarea lor cu publicul Capitalei. (Se pare, de altfel, că nu se poate despărți decît cu mare greutate de ele: chiar și în trecut, în anii în care a dus-o foarte greu, el nu se îndura să vîndă din lucrările sale.) Era acolo, amestecîndu-se printre trunchiurile cărora le transmisese vibrație și căldură omenească, înalt, cu mustața grea, țărănească, apăsînd colțurile gurii, cu părul căzînd tinerește pe frunte, în poșta celor șazeci de ani ai săi. Așa l-au cunoscut bucureștenii pe tîmplarul de ieri, artistul emerit de azi, sculptorul Jenő Szervátiusz.

★

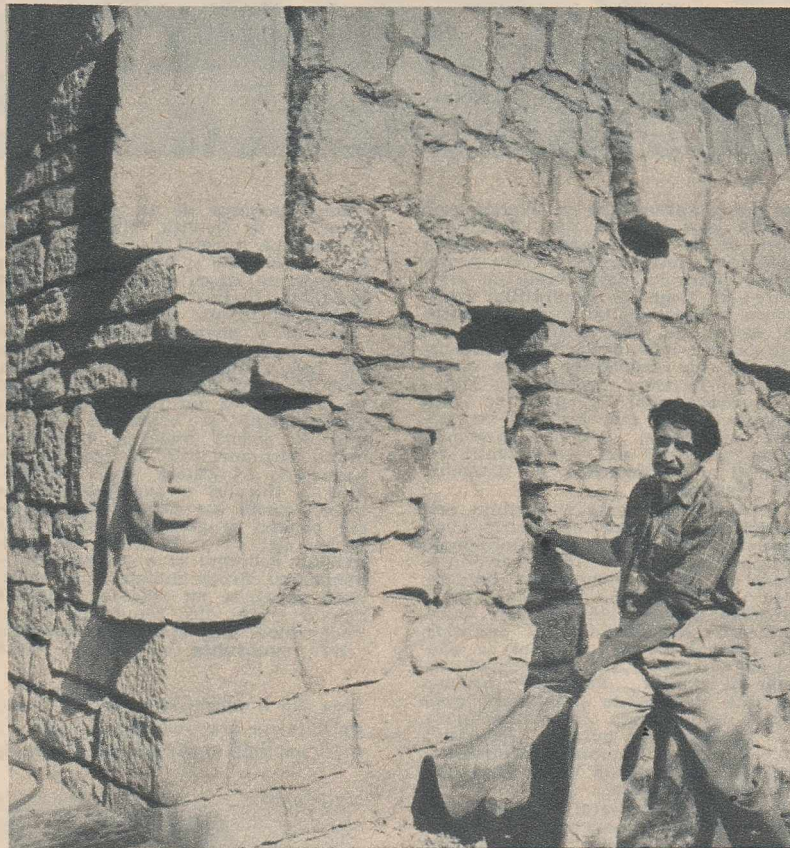
Szervátiusz înțelege graiul copacilor și le ascultă îndemnul. Îi sînt de ajuns cîteva clipe de contemplație și află ce formă ascunde, printre fibrele și nodurile sale, în rădăcinile tentaculare, paltinul, stejarul sau nucul din fața sa. Nu-i trebuie decît răgazul s-o desprindă din blocul materiei și, prin acea veche comuniune între om și natură, să-i găsească intenția, expresia umană, simțămîntul. „Dalta își cunoaște singură drumul”, spune el... În curtea lui a stat, morman, piatră albă-gălbuie. Piatră bună,

trainică, dar fără vreo virtualitate artistică. Palma de țăran a sculptorului a așezat-o, bucată cu bucată, una lîngă alta, și și-a durat casă sănătoasă pe o străduță clujeană, acolo sus, unde orașul își dă mîna cu pădurea. Dar, deodată, o piatră i-a șoptit ceva artistului și l-a silit să o transforme, chiar acolo, în zidul casei, într-un chip de femeie, ori într-un obraz de țăran mustăcios și șugubăt; și iată că,

care cresc copaci cu forme de oameni.

★

De felul lui, însă, Szervátiusz este un drumeț și casa aceasta a durat-o în anii din urmă, cînd a căpătat și responsabilități de bunic. O viață întreagă a colindat, de cum dădea firul ierbii, pădurile și munții, purtînd în rucsac dălțile și, cînd obosea, pe feciorul

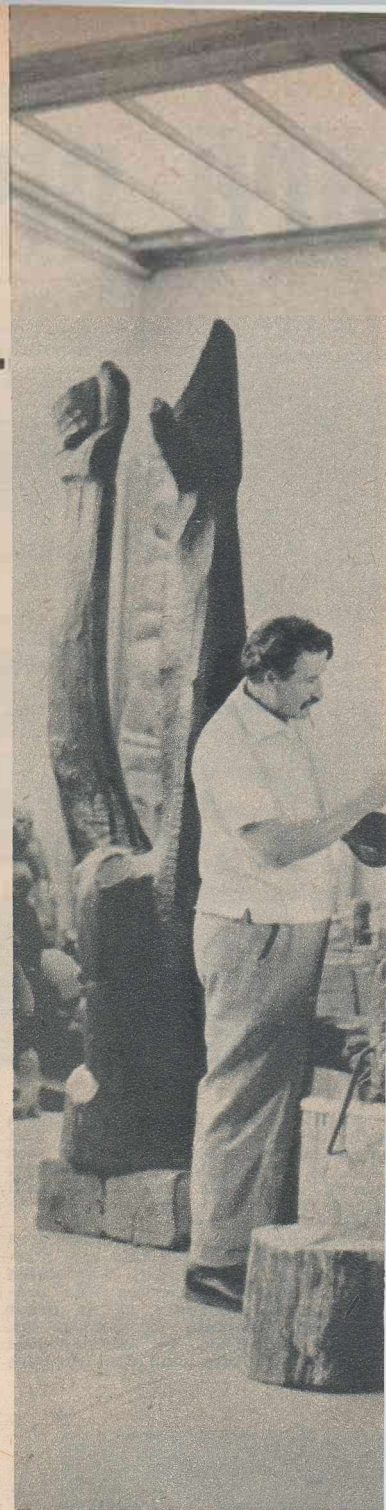
Prin porii zidurilor casei lui Servátiusz țîșnește, imepfuoasă, arta.

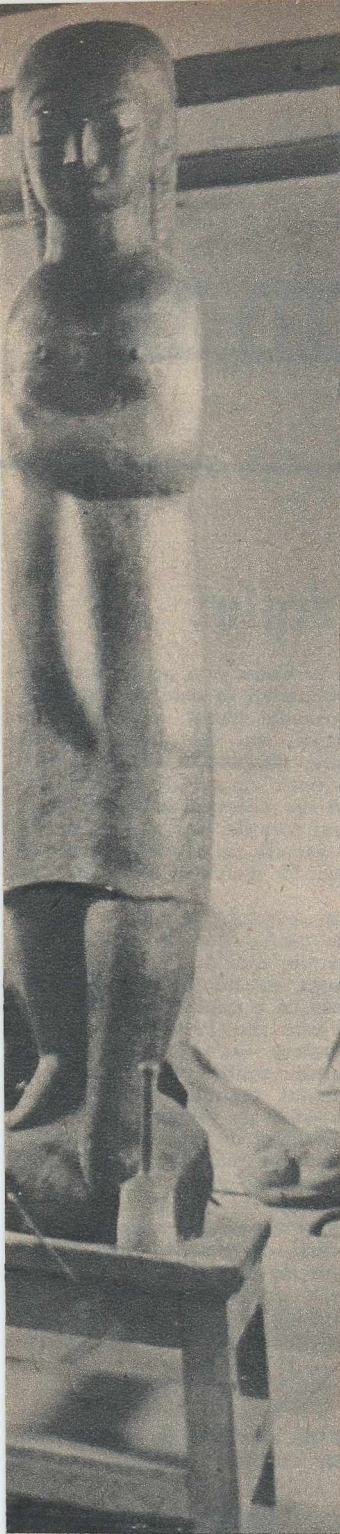
Înainte de orice Jenő Szervátiusz este un cioplitor în lemn...

acum prin porii casei sale țîșnește, nestăpînită, arta. Jîțul masiv de stejar sortit rarelor ore de răgaz și măsuța pe care ți se servește palinca, povestesc, fiecare la rîndul său, cîte o baladă populară; în pervazul ușii e săpată ascensiunea sputnicului, în tăbliile patului sînt crestate flori și păsări. Sculptorul nu a suportat în jurul lui nici cel mai neînsemnat obiect utilitar care să nu fie investit cu o vibrație artistică. Arta e aici o prezență atît de firească, încît atunci cînd treci pragul atelierului său ești pe deplin pregătit să pătrunzi în această pădure neobișnuită în

său. Tiberiu i-a devenit tovarăș de drumeție lungă și tăcută de pe la patru ani, învățînd și el să deslusească chemarea copacilor, să tacă ore în șir, creștîndu-și fluiere și hotărîndu-se să se facă... medic, nu sculptor. Pe călătorii aceștia ciudați, ducînd întotdeauna după ei bucăți de lemn și pietre, îi știau toți țăranii satelor din jur, îi poșteau la masa lor, îi adăposteau peste noapte. Îl simțeau pe Szervátiusz de-al lor, rotar și tîmplar cu mîna bătătorită de ciocan, dar intuiau și prezența artistului.

Szervátiusz fusese plecat în

În atelierul de pe deal cresc niște neobișnuiți copaci cu forme de oameni.

Fiul a preluat pasiunea și meșteșugul tatălui.

lume, doi ani, la Paris; lucra ziua, mobilă, iar serile învăța meșteșugul sculpturii. Acum, aici, printre ei țărani, sculptorul începea să cioplească un ram uscat și sub ochii lor se petrecea minunea: în carnea lemnului apărea chipul gazdei, sau micuța Kati, ori badea Ion.... Poveștile ascultate în acele amurguri — și balada lui Biro Mate, și cea a lui Toldi — erau apoi repovestite de sculptor pe mari felii de lemn policromat, îmbogățite de fantezia lui, transpuse într-o plastică concentrată, sintetică.

★

Prima cunoștință pe care o faci în atelierul lui Szervátiusz este Emre-baci, Emreba cum îi spun, prescurtat și familiar, toți cei din casă. E un țăran bătrîn, cu mustața stufoasă și un zîmbet cam amar, pe care sculptorul l-a cunoscut prin 1939 într-un cătun de munte și de atunci nu s-a mai despărțit de el. Emreba era nebunul satului, avea o nebulie blîndă și tristă, față de care toți manifestau o milă plină de înțelegere. Îi plăceau mieii (fusesse cioban în tinerețe) și se ținea drum lung după turmele ce-i ieșeau în cale. Într-o zi, cineva străin de partea locului, i-a pus în brațe un mieluț și l-a făcut să priceapă că i-l dă în dar. În mintea întunecată a lui Emreba a licărit o fărîmă de înțelegere și, copleșit de fericire, a prins mie-

lul în brațe, strîngîndu-l duios la piept. Dar străinul i l-a smuls, rîzînd cu răutate: făcuse o glumă... Emreba a ieșit din sat, năuc, strîngînd mai departe un miel imaginar la piept, apoi s-a așezat la margine de drum și a stat acolo pînă a înghețat de frig și a murit.

Szervátiusz a sculptat imaginea lui Emreba de zeci de ori, cu tandrețe, cu zbcium, cu indignare: Emreba era omul căruia i se furase fericirea. Motivul a devenit leitmotiv și de fiecare dată, în fiecare relief sau sculptură, artistul îi restituia bătrînului mielul, fericirea.

★

Szervátiusz este de altfel un artist al leitmotivelor. Iar leit-motivele sale sînt înseși marile momente ale vieții, simțămîntele esențiale. El cîntă mereu

iubirea, fuziunea sufletească a oamenilor, cîntă dragostea maternă, celebrează familia: în trunchiul de lemn el înscrie o compoziție în spirală, în care se suprapun, îmbrățișîndu-se proteguitor, membrii unei familii; tatăl și fiul își alătură adesea chipurile pe aceeași bucată de stejar cioplită în trăsături sacadate; belșugul, fertilitatea sînt redade în formele maiestuoase ale unor femei săpate în copaci care își păstrează uneori neatînse rădăcinile, tocmai pentru a sugera legătura organică cu pămîntul; anotimpurile anului sau orele zilei, munca, pacea, toate sînt transcrise în piatră sau lemn cu acea sensibilitate lucidă, cu acea imaginație nestăvilită care-l caracterizează pe artist. Szervátiusz e adesea zbciumat, frămîntat, și atunci lemnul e tăiat brutal, în trăsături aspre — așa cum a procedat în autoportretele sale. Dar el e totodată un liric, un meditativ senin, și volumele sculptate sub stăpînirea acestor stări sufletești — mai ales lucrările, sugerînd frumusețea și gingășia feminină — au o delicatețe și o fluiditate care transmit întreaga emoție a artistului.

★

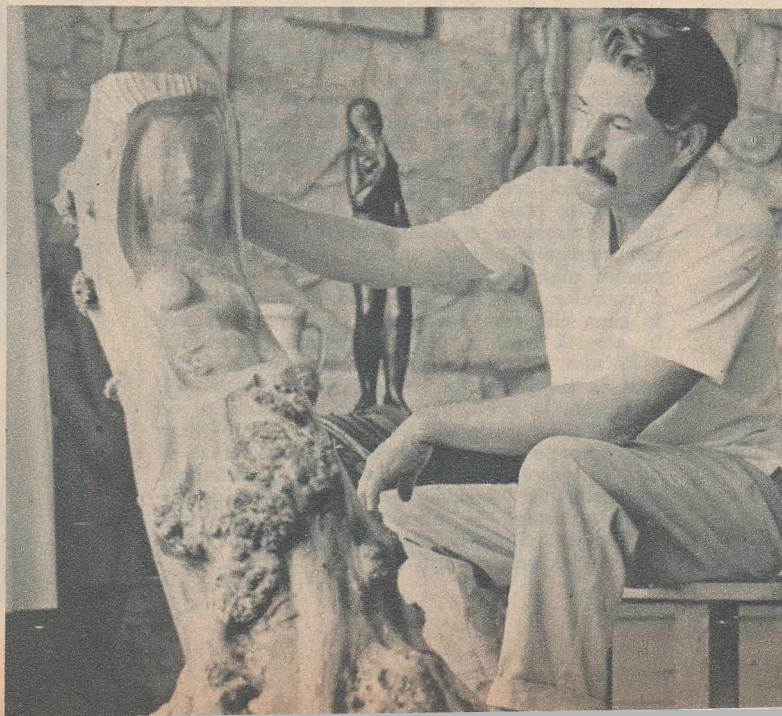
Sculpturile lui Szervátiusz — sculpturi pentru care a primit recent Premiul de Stat — au călătorit vara aceasta prin multe orașe din țară, poposind în diferite expoziții, trecînd apoi și granițele țării. Artistul a fost nevoit să le lase singure: acasă, în curtea largă de pe deal, stau trunchiuri mari de lemn de tisă, de creș, de păr care așteaptă mina creatorului. Mîinile celor doi creatori: pentru că fiul său, Tiberiu Szervátiusz, nu s-a făcut medic, ci tot sculptor. Talentul a fost moștenit, meșteșugul a fost transmis, arta sculptorului este dusă în familia Szervátiusz mai departe...

Sanda FAUR

Fotografii de S. STEINER

Lemnul pare să indice singur formele ce se ascund printre fibrele și nodurile copacului.

Exodul „capitalului-creier”

Atenția opiniei publice din Occident este periodic solicitată de dezbateri purtate în presă, pe marginea exodului oamenilor de știință vest-europeni spre S.U.A. și Canada. Care este cauza „hemoragiei” acestui „capital-creier” — cum sînt numiți metaforic savanții? Dintre răspunsurile multiple care se dau, două par a merge la esență. Pe de o parte — afirmă presa — este vorba de lipsa unor importante mijloace de cercetare. Se observă că cei mai mulți savanți care își părăsesc patria lucrează în domeniul universitar, iar atât laboratoarele acestor instituții, cât și posibilitățile lor financiare sînt neîndestulătoare. Pe de altă parte se ridică problema aplicării cercetărilor în practică, în producție, fenomen care în Europa — datorită investițiilor de multe ori foarte costisitoare — se face încet și cu prudență. Pentru orice savant însă verificarea practică are o uriașă importanță.

După calculele specialiștilor europeni, în Statele Unite muncii de cercetare i se consacră în total echivalentul a aproximativ 75 miliarde de franci francezi, în timp ce fondurile pe care le alocă, împreună, Marea Britanie și cele șase țări ale Pieței comune în aceleași scopuri reprezintă mai puțin de o treime din această sumă.

Nu demult 16 eminenți oameni de știință britanici au anunțat că pleacă în S.U.A. Printre ei se numără celebrul fiziolog Ian Bush de la Universitatea din Birmingham, Maurice Pryce, șeful secției de fizică teoretică a Universității din Bristol, și renumitul fizician Anthony Pople de la National Laboratory din Teddington.

Exodul „capitalului-creier” se face simțit și în Elveția. Fenomenul a prilejuit cotidianului „Neue Zürcher Zeitung” un articol virulent. „Elveția — scrie ziarul — nu-și poate permite luxul să producă absolvenți de școli superioare de înaltă calificare, și apoi, mîndră de realizările ei, să-i livreze gratuit străinătății cu un gest mîrînimos”.

Se știe că specialiștii elvețieni care pleacă în S.U.A. sînt în proporție de 90% fizicieni, matematicieni, chimiști, biologi etc. Mare parte dintre ei participă la programul cosmic american, în loc să-și pună cunoștințele în slujba propriei lor patrii.

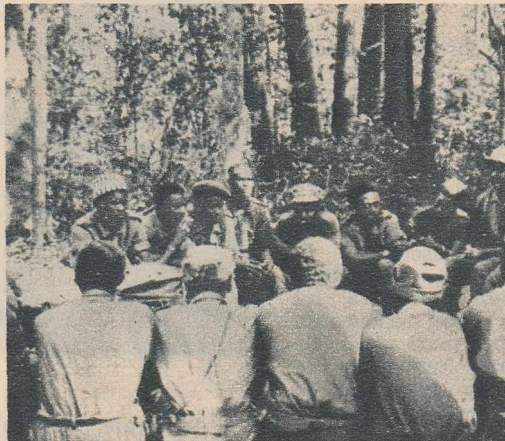
Marcante personalități politice și științifice din Europa occidentală au luat atitudine împotriva acestui exod, invocînd sentimentele patriotice și reclamînd măsuri. În legătură cu aceasta Jo Grimond, șeful Partidului liberal din Anglia, amintește un exemplu celebru: Cînd filozoful Kant era răcit, Königsbergul trăia ore de neliniște și îngrijorare. Și de fiecare dată cînd se însănătoșea, în oraș se trăgeau clopotele...

I. CORIBAN

Un plan și eșecul lui

Recent 12 țări membre ale O.N.U. au înaintat Comitetului special al O.N.U. pentru examinarea Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale, un proiect de rezoluție cerînd acordarea independenței popoarelor din coloniile portugheze.

Unul din teritoriile „portugheze” unde lupta de eliberare națională a luat o deosebită amploare în ultima vreme este mica Guinee portu-

Luptători din forțele de eliberare din Guineea „portugheză”, într-una din regiunile aflate sub controlul lor.

gheză (36.000 km p — 7-800.000 locuitori), situată în vestul continentului african, pe țărmul Atlanticului. Aci operațiunile armate împotriva autorităților coloniale au început în vara lui 1961 — cînd s-au împlinit trei ani de la înăbușirea în singe a unei mari greve declarate de muncitorii din portul Bissau și de funcționarii societății de navigație fluvială. Acțiunile inițiale izolate s-au transformat cu timpul într-un adevărat război de partizani — fapt care s-a evidențiat în mod deosebit cu prilejul insurecției din sudul țării, organizată către sfîrșitul lui 1962 și începutul lui 1963 de Partidul african de luptă pentru independența Guineei portugheze și a insulelor Capului Verde (P.A.I.G.C.). Luptele, începute în regiunea orezăriilor situate la sud de Corubal, s-au extins în centrul, în nordul și nord-estul țării — toate aceste teritorii trecînd de fapt sub controlul partizanilor. În momentul de față, potrivit unor recente declarații făcute presei franceze și italiene de către secretarul general al P.A.I.G.C., Amilcar Cabral, forțele armate de eliberare controlează „35 la sută din teritoriu, portughezii nemaideținînd în zona eliberată decît unele capitale de districte izolate”.

Referindu-se la planurile autorităților coloniale portugheze de a da în perioada sezonului uscat 1963-1964 o lovitură hotărîtoare forțelor patriotice prin aplicarea tacticii „pămîntului pîrjolit”, Amilcar Cabral a subliniat:

„...Portughezii își făcuseră socoteala că vor putea pune capăt rezistenței în cursul precedentului sezon uscat. Cel de-al patrulea stat major al unităților coloniale care s-au succedat în ultimii doi ani (războaiele coloniale consumă numeroase state majore...) își luase angajamentul să răstoarne complet situația în decurs de trei săptămîni. Astăzi putem afirma că eșecul acestui plan este total. În urma unei conferințe a cadrelor mișcării de eliberare, ținută recent în zona eliberată, s-a hotărît ca întreaga putere în această zonă să fie încredințată poporului... Pe plan militar sîntem acum în măsură să trecem la unificarea tuturor forțelor de partizani, să trecem la o etapă superioară a războiului de eliberare. Mișcările (de trupe — n.r.) portugheze sînt aproape paralizate astăzi. Poporul refuză să mai plătească impozite... Salariații și țărănimii sînt astăzi în întregime de partea luptei de eliberare, precum și mica burghezie, ieri încă șovăielnică. Singurii aliați ai Portugaliei rămîn doar cîțiva șefi de trib”.

Goana după... argint

În ultimul timp în Canada se petrec scene ce aduc aminte de întîmplări la care au fost martore, la sfîrșitul veacului trecut, malurile râului Klondyke din Alaska, sau de altele, similare, înfățișate de Charlie Chaplin în filmul „Goana după aur”. Într-o bună zi, mii de oameni, mînați de ideea fixă de a deveni milionari peste noapte, își părăsesc locurile de baștină și, sfidînd furtunile de zăpadă, se afundă în oite un ținut în care semenii lor n-au mai călcat aproape nicicînd...

Acum cîțva timp orașelul Timmins a devenit peste noapte ținta căutătorilor de comori și a amatorilor de înavuțire rapidă.

Localitatea aceasta situată la 700 kilometri nord-vest de Toronto, cu o populație de 30.000 de locuitori — cifră care din 1940 nu mai înregistrase nici o creștere — a fost literalmente potopită de oameni sosiți cu avioane, cu trenuri sau în mașini prăfuite, uneori de la depărtări de peste 4.000 de kilometri.

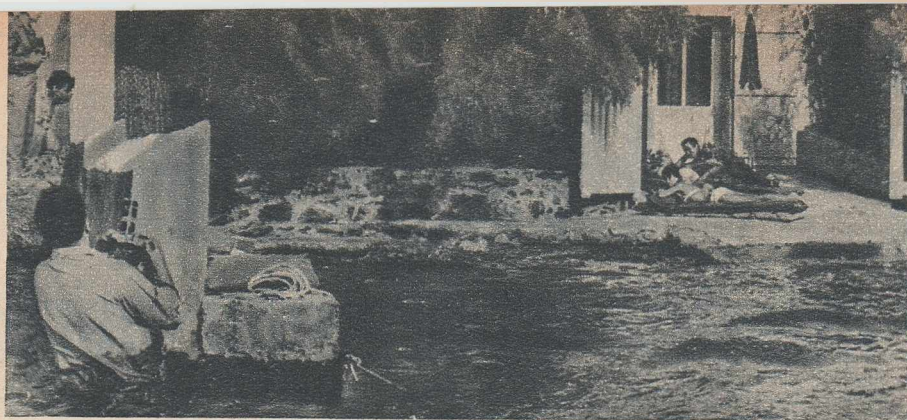
În cîteva zile consumul de ciocolată a crescut vertiginos, căci nimeni nu mai avea timp să prepare sau să ia o masă obișnuită. Noți veniți și localnicii erau stăpîniți de o singură dorință: să-și procure cît mai repede licențele de prospectare, șosoni, sacii de dormit, tîmăcoapele, lopetile și spirtierele de care aveau nevoie. Fetele și-au sacrificat zestrea, gospodinele și-au vîndut polițele de asigurare, capii de familie — televizoarele și automobilele și și-au îngropat

Unul dintre mii de căutători de comori care au invadat peste noapte orașelul canadian Timmins.

C. I.

Asediul foto-reporterilor asupra vilei „Madrague“.

Saint-Tropez, orele 19...

casele în maldăre de ipotece. Capitalurile astfel adunate au fost numaidecît prefăcute în acțiuni, datorită căror bursa din Toronto a înregistrat cel mai mare „boom“ de la înființarea ei.

Ce se întâmplase? Care era cauza acestei activități frenetice?

Izvorul agitației colective trebuie căutat într-un anunț al societății „Texas Gulf Sulphur Company“. După șase ani de căutare, geologii și prospectorii societății au descoperit în preajma orașelului Timmins zăcăminte uriașe de minereuri de argint, cupru și zinc. Minereul poate fi extras în exploatare la zi, iar valoarea zăcămintelor — evaluate la 25 milioane de tone — este apreciată ca fiind de circa 800 milioane de dolari. Această împrejurare a făcut să salte nu numai acțiunile societății „Texas Gulf“, ci și pe cele ale companiilor care posedă terenuri în vecinătatea zăcămintelor ori dispun de drepturi de prospectare în această regiune.

Terenurile din preajma zăcămintelor au devenit însă și aria favorită de cercetare a prospectorilor-amatori. În schimbul unei licențe, pentru care se plătesc cinci dolari, oricine poate dobîndi dreptul de a prospecta, timp de un an, pînă la 18 parcele de oțte 162.000 de metri pătrați fiecare. Trebuie să adăugăm însă că pînă acum singurii căutători de comori care au avut de câștigat de pe urma „goanei după argint“ au fost miștii de terenuri. Înștiințați de trimișii lui „Texas Gulf“ — care, înarmați cu aparate electromagnetice, indicau din elicoptere locurile pentru efectuarea săpăturilor — ei și-au luat măsuri din vreme, înainte de dezlănțuirea năvalei.

D. HÎNCU

Noi arme împotriva cancerului

La New York, în cadrul unei recente întruniri a medicilor de specialitate, dr. George Mathé de la Institutul Gustave Roussy (Franța) a făcut cunoscute succesele obținute prin aplicarea unui nou procedeu în tratamentul leucemiei. Încercările anterioare de a trata leucemia prin înlocuirea întregii cantități de sînge a bolnavului dăduseră greș din cauza proprietății organismului de a produce anticorpi, care acționează împotriva oricărei substanțe străine, inclusiv a sîngelui.

Oamenii de știință francezi au încercat să înlocuiască însuși mecanismul de producere a sîngelui, făcînd experiențe de transplantare a măduvei osoase. La început ei au folosit șoareci donatori al căror sînge era identic cu acela al șoarecilor primitivi, obținînd unele reușite, dar și o serie de insuccese. Specialiștii francezi au adoptat atunci o inovație constînd în extragerea și transplantarea măduvei mai multor donatori. Organismul primitiv alege, dintre toate măduvele astfel colectate, pe aceea care i se potrivește cel mai bine și o absoarbe, în timp ce pe celelalte le respinge. Cu ajutorul noii metode procentul transplantărilor reușite a crescut.

Acest procedeu a fost folosit în cazul unui bărbat în vîrstă de 26 de ani, bolnav de leucemie, căruia i s-a transplantat măduvă colectată de la tatăl, mama, sora și cei trei frați ai săi, făcînd toți parte din același grup sanguin. Operația a avut loc cu un an în urmă. Pacientul continuă să se simtă bine.

A. P.

Acum zece ani, ca și în urmă cu alți 30, era o stațiune bălăneară liniștită, ca multe altele, de pe Coasta de Azur. Poate doar căsuțele pescarilor strînse în jurul vechiului port și trecutul ei istoric să-i fi atras pe turiștii care puteau citi pe o placă prinsă în zidul de apărare că aici, în anul 1470, Jean Cossa, baron de Grimaud, mare senescal de Provence, și Rafael Carezzio, gentilom din Genova, au semnat acordul de renaștere a orașului.

Mai aproape de zilele noastre, atrași de frumusețea locului, au mai pribegit pe aici pictori renumiți. Tocmai de aceea organizarea unui muzeu de artă contemporană, în care figurează nume ca Dufy, Marquet, Matisse, a fost considerată ca un eveniment mare, dar firesc. Viața ar fi continuat neschimbată dacă, pe neașteptate, la Saint-Tropez nu s-ar fi petrecut evenimente hotărîtoare pentru destinele lui. Prezența unor pictori celebri n-a reușit să atragă prea mult atenția turiștilor. În schimb apariția pe plajă a citorva vedete de cinema și mai ales vestea că Brigitte Bardot își petrece aici vacanța au stîrnit o adevărată efervescență printre admiratori. E greu de înțeles pentru ce primăria orașului a pornit să se războiască cu intențta lui Babette, reproșîndu-i că și-a întins prea mult gardul proprietății în mare, stînjînd circulația, de vreme ce, se știe, actrița nu voia decît să se așeze de privirile indiscrete. Oricum, prezența celebrei Brigitte Bardot a făcut din Saint-Tropez o stațiune la mare modă. Cele mai modeste cămăruțe din casele pescărești sînt mai scumpe decît un apartament în marile Palace-uri de la Nisa sau Cannes. Concediul la Saint-Tropez a devenit semnul „distincției“. În zilele de sărbătoare sau spre seară șoselele ce duc spre orașul lui Jean Cossa par a fi străzile Parisului la terminarea lucrului, cînd înaintezi cu 100 de metri pe oră. Și cei ce nu-și pot petrece vacanța aici se agită să vadă măcar Saint-Tropezul, ca pe o Mecca modernă.

O lume peștrită, îmbrăcată în costume dintre cele mai fistichii, își dă întîlnire către seară pe cheul Suffren. Ai în față marea de catarge, iar din pragul caselor pînă în mijlocul cheului, restaurante unul lângă altul. Turiștii înaintează cu greu ca să cumpere înghețată de la un italian care manevrează o mașină uriașă, strălucitoare, plină de manete, de care atîmă — bineînțeles — poza ei, a Brigittei, cumpărînd de la el delicioasele „gelati“. Încăpățînați, cîțiva pescari din partea locului, încearcă să prindă totuși cîteva sardele sub ochii foarte fardați dar neîncrezători ai stănetelor în căutare de regizori care să le lanseze. Pictori — da, există și din aceștia; sînt tineri veniți din cine știe ce colț de lume, dornici să vadă și ei faimoasa Coastă de Azur. Îți propun pentru un franc un portret într-un minut sau o vedere a portului realizată sub privirile a zeci de curioși. Alții au ales ca planșetă trotuarul: cu cretă colorată copiază după o reproducere un tablou de Goya. Trecătorii lasă cîte un hănuț într-o pălărie sau într-o cutie de carton.

Dacă dai colțul pe străduța unde se află o placă amintînd că pe acolo a trecut și poetul Mistral, vei avea surpriza să nimerеști de-a dreptul în mijlocul unui salon de coafură. Ca și casele de modă și instituturile de frumusețe, coaforii parizieni au deschis nenumărate sucursale la Saint-Tropez. Ținînd seama de migrația de vară a clientelei lor, coaforii nu lucrează numai în umbra măslinilor, ci și chiar pe plajă. Clientele stau cu picioarele în apa mării și cu capul sub cască.

Din cînd în cînd, auzi pronunțat cuvîntul „Madrague“. Este numele vilei lui „B.B.“. Fotografii marilor reviste o asediază din toate părțile cu teleobiectivele lor care seamănă cu niște tu-

nuri. Curioșii care n-au înțeles că în filmul „Viața particulară“ actrița își juca propriul rol, rugînd parcă pe spectatori să-i dea pace, au încercat nu o dată să o surprindă ca să poată povesti mai tîrziu că i-au cerut un autograf și au fost refuzați.

...Deodată o sirenă începe să urle lugubru. Sunetul acesta se aude de zeci de veri. Arde pădurea. Într-adevăr, dincolo de golf, la Saint-Maxime, se înalță în înserare o diră de fum care cuprinde tot mai mult orizontul, se întinde pe zeci și zeci de hectare. Cei de pe chei aruncă și ei o privire într-acolo, pentru că au auzit de marile incendii de păduri care cuprind în timpul verii țărmul Mediteranei.

În noapte, focul de la celălalt țărm luminează și pămîntul, și cerul. Se aud trecînd hidroavioanele care își umplu pîntecele cu apa mării, aruncînd-o apoi peste flăcări.

Dar Saint-Tropezul este în vacanță.

T. VORNICU

Gangsteri și business

Pentru a-și crea o fațadă onorabilă care să le camufleze activitatea criminală, numeroși capi de bandă din S.U.A. pătrund în lumea afacerilor, acaparînd bănci, fabrici, întreprinderi comerciale și de transport, hoteluri, restaurante etc.

Un lung articol publicat nu demult în paginile săptămînalului „United States News and World Report“, ocupîndu-se de această problemă, arată că procurorul districtual Robert Morgenthau apreciază că profiturile realizate pe această cale de către gangsteri se ridică numai la New York la aproape un miliard de dolari pe an. „Societăți imobiliare din Miami, Las Vegas și Tucson, bănci din New Jersey și Chicago, fabrici de confecții din Cleveland și Detroit, restaurante și baruri din Buffalo și Kansas City, mari ferme din statul Oklahoma, magazine universale din Boston, New Orleans, Pittsburgh și Tampa au încăput pe mîinile răufăcătorilor“ — arată „United States News and World Report“.

De cele mai multe ori gangsterii achiziționează aceste întreprinderi sînd pe proprietarii lor, prin teroare și șantaj, să le vîndă la prețuri mult inferioare valorii reale. Alteori se folosește clasică metoda cămătărească: aflat la strămtoare, businessmanul respectiv contractează un împrumut oferit cu dobînzii enorme de un „racketeer“¹⁾. Dacă nu le plătește, firma lui intră în posesia gangsterului.

Autoritățile americane au lansat o ofensivă pe mai multe fronturi împotriva „criminalilor cu paravan“, cum îi numește revista mai sus citată. Subcomitetul permanent de cercetări al Senatului, prezidat de senatorul John McClellan, se ocupă îndeaproape de această problemă. Departamentul Justiției a organizat un serviciu special de urmărire, cu colaborarea F.B.I.-ului, a departamentului Finanțelor, a brigăzilor pentru narcotice și a polițiilor din fiecare stat al S.U.A. În fruntea serviciului se află William Hundley, care a declarat că oamenii lui anchetează în momentul de față 1.100 de cazuri. „Trebuie să punem capăt transformării gangsterilor în oameni de afaceri“ — a declarat Robert Kennedy, ministrul Justiției din S.U.A.

N. MINEI

¹⁾ Termen folosit în S.U.A. pentru a desemna pe cel ce realizează beneficii pe căi ilicite.

Desen reproduș după „Buffalo Evening News“, ilustrînd pătrunderea tot mai adîncă a „bossilor crimei“ în lumea afacerilor.

UN
PUNCT
PE
HARTĂ

PHENIAN

PHENIAN

mîndria prietenilor coreeni

— la a 16-a aniversare a proclamării R. P. D. Coreene —

Acest oraș, pomenit în vechile scrieri încă de acum un mileniu și jumătate, te copleșește astăzi prin prospețimea lui, prin miraculoasa lui renaștere.

L-am cunoscut în urmă cu mai bine de un deceniu și l-am întâlnit o dată și încă o dată, în anii din urmă. Și meneu am simțit la Phenian pulsul vieții, tot mai puternic.

Nu voi uita niciodată imaginea nocturnă a Phenianului atunci cînd, apropiindu-mă de el cu emoția revederii unui vechi prieten, am văzut străpungînd întunericul o arcuire de lumini ce mi se părea ireală, fabuloasă. Pe măsură ce mașina se apropia de oraș mi-am dat seama că sînt contururile podului de peste fluviul Tedongan cu șiragul de lumini formînd un adevărat curcubeu.

Privit de la cea mai înaltă cotă — platoul din vârful muntelui Morambon, care domină orașul — Phenianul se înfățișează ochilor ca o stranie și fermecătoare împletire de priveliști, desprinse parcă dintr-un basm oriental, și de clocot amezător specific unui oraș modern. Străbătut de linia unduitoare a Tedonganului, care își poartă maiestuos mișcătoarele oglinzi pe sub două poduri monumentale, orașul se revarsă, de o parte și de alta a fluviului, în vaste figuri geometrice, de o asimetrie gîndită pentru a îmbina monumentalul cu senzația de intim, plăcut, liniștit. Privirea parcurge peisajul urban desfășurat la poalele muntelui, pornind de la marelui stadion de 70.000 de locuri, aflat chiar aici, sub noi, și rătăcind de-a lungul arterei centrale pînă la Teatrul Mare, al cărui acoperiș cu colțurile ușor înalte,

ca la o străveche pagodă, dă o amprentă puternic națională stilului arhitectonic al construcției.

La Phenian, ca peste tot în R.P.D. Coreeană, patosul muncii constructive a poporului coreean este, evident, cel mai grăitor răspuns la chemarea însuflețitoare a Partidului Muncii din Coreea. Fabrici și uzine, școli și spitale, teatre și biblioteci, toate nou construite — iată concretizarea acestui răspuns.

Mai pregnant poate ca orice te impresionează aici tocmai elanul nestăvilit cu care oamenii își înalță orașul iubit. În cîțiva ani au răsărit ca din pămînt șiruri de clădiri cu 4-5 și chiar cu cîte 10-11 etaje. În „Țara dimineților liniștite” activitatea efervescentă a constructorilor socialismului este azi nota caracteristică. Dincolo de latuna ei edilitarogospodărească, reconstrucția Phenianului își capătă deplina semnificație prin extinderea zonei industriale a orașului, prin darea în funcțiune a fabricii de produse din aluminiu, a celei de tricotaje ca și a primelor instalații de la termocentrala „Phenian”, cu o capacitate de 150.000 kW. Puterea totală instalată a acestei termocentrale va fi de 400.000 kW.

Orașul este înconjurat de cîteva importante obiective industriale cu care se mîndresc prietenii coreeni: combinatul de oțel din Kansan, combinatul siderurgic Fuon He din Sonrim, fabrica de mașini electrice de la De An.

O gamă variată de produse industriale — de la tractoare de 75 C.P. și locomotive electrice sau excavatoare și pînă la generatoare

electrice, transformatoare, diverse mașini-unelte etc., totul reflectă eforturile pentru creșterea continuă a nivelului tehnic.

La Phenian, anul 1964, considerat cu dreptă mîndrie de coreeni drept „anul marilor construcții”, înscris pe răbojul realizărilor din perioada construcției socialiste, pe lângă noile construcții industriale, un număr de 7 cartiere noi de locuințe cuprinzînd peste 13.000 de apartamente.

Pe o suprafață de 160.000 m² se construiesc o seamă de instituții de cultură. Totodată în acest an se va da în folosință primul corp de clădire al Universității, care se construiește pe o suprafață de 300.000 m².

Ritmul în care s-a construit la Phenian este pe deplin semnificativ: teatrul a fost ridicat într-un an și jumătate, stadionul — în mai puțin de un an. În unsprezece ani s-au realizat aproape patru milioane și jumătate de metri pătrați de suprafață locuibilă, pusă la dispoziția a peste o jumătate de milion de locuitori ai capitalei coreene. În jurul Phenianului iau naștere în același ritm trepidant cîteva orașe-satelit, avînd fiecare o capacitate de 30.000-40.000 locuitori. Planurile elaborate în atelierul arhitecților și urbanistilor — care se prefac cu rapiditate din împletiri de linii pe hîrțile de calc în largi ansambluri de clădiri — prevăd ca Phenianul să cuprindă, pînă într-un deceniu, circa 3.000.000 de locuitori.

Prietenii noștri coreeni pot fi mîndri, cu drept cuvînt, de capitala lor.

Victor BÎRLĂDEANU

Noaptea, pe una din arterele principale ale Phenianului.

doua zi, Mircea merse la serviciu mai mult mort decit viu. Nu dormise aproape de loc, avea cearcane și o privire încordată și pînditoare. Avusese iar discuții cu Ana. Făcuse o prostie că o să se retragă de la facultate, trecut, cînd s-au căsătorit. Ea n-avea ce face și-și pier-vreamea cu nimicuri.

Ce e, dom-le, cu dumneata? — întrebă președintele sindicatului, ca.

Acesta era un om la 42-45 ani, cu un început de burtă, cu părul complet albit, parcă l-ar fi avut în lapte. Purta un costum scur de petrol cu o cravată galbenă ca laia și cămașa albă, curată, cu r moale.

Ce e cu dumneata? Pari obon-dormit. Ești chiar atît de at?

— Privea prietenește, clipind ușor ochi, cu o bunănotă pe care ce-t o simți imediat. Redactorul lui de uzină i se părea un om simpatic, cam moale pentru vîrsta sa (ar fi trebuit să fie mai tîrziu); e nevoie uneori de așa ceva, simpatic totuși, cu o față și o privire copilăroasă, care cu-

— Mircea tăcea, gol pe dinăuntru. Avea nevoie unei destăinuiri, și, nu vorbi nimic despre ceea ce i apăsă. Se trezi întrebînd: Cum merg treburile?

Cu ce?

Așa, în general...

Bine, merg bine. Uneori e mai rău, dar tot o scoatem noi la capăt. Continuu să-l măsoare cu privirea, și, deschizînd un sertar:

Ascultă, dragă, n-ai vrea să-mi dai o mîină de ajutor? E vorba de un simplu referat pentru dumneata, dar nu mi-e mai dificil.

Cum să nu, cu plăcere — acceptă Mircea imediat, înviorîndu-se.

Uite despre ce e vorba. Mîine trebuie să înaintez un referat, ceva pentru întrecerea socialistă. Am aici un referat exact. Ei, te rog să mă crezi că înă-acum l-am scris de două zile și mi l-au dat înapoi. „Nu e bun”, zic ei. „De ce?”, întreb. „Ești prea dînt, trebuie să știi”. Uite că eu știu — deși am terminat și eu ca tot omul, 11 clase. N-am avut totuși să fac referate. În-

— Mă tu. Era acolo un uscat, suflam mai tare cădea de pe mine. Tipa la mine cu glas pițigă-

„Mie nu-mi trebuie biografia ta, îmi trebuie referatul. Mîine trebuie să cerc Sfatul și nu vreau să fi criticat din cauza dumatăle. Și tu n-ai dat la gazeta de perete, n-ai întirzii lucrările...” Ce să-i zic? L-am lăsat în plata domnului. Acum, vorba e, ce fac eu?

Fiți fără grijă. Are să iasă

Mulțumesc. Nici nu știi ce mi-ai luat de pe inimă. Toată ziua sînt hărțuit cu fel de fel de chestii. Ieri a venit la mine unul, un om din brigada modelierilor, și mi-a făcut cerc de pictură. „De ce te deranjează mine?”, îl întreb. „Dar la ce zice, la tov. Pascu? Pe el nu-l deranjează decit producția... Și-a el nici n-are bani. Dumneata cu fondurile!” „Dar ce-s eu, tov. Banca R.P.R.?” „Nene, zice, dumneata știi că azi nu mai merge; trebuie să facem o nouă oate. Să învățăm carte, să mergem la fotbal, să pictăm. Doar nu poți să te lămuresc eu...” Și uite ce toată ziua. Mîine la 8 ai spus,

Ce?

Referatul.

Desigur.

— Când să plece, în birou intră o fată în vîrstă. Îl privi atentă,

Eu ce fac acum?

— apoi se așază pe scaun, respirînd greu.

— Uf, că nu mai rezist de loc la urcat scările...

— Ceilalți o priveau fără să-și vorbească. Femeia își reveni repede.

— Cine-i președintele, dumneata?

— Eu.

— Stoica oftă și se uită la Mircea. „Nu-ți spuneam eu? Să vezi acum...”

— Ia spune — urmă vizitatoarea, mereu preocupată, parcă ar fi pierdut ceva — că dumneata trebuie să

știi, ești doar președinte: eu ce fac acum?

— Cum adică, ce faci?

— Păi te întreb: eu ce fac acum?

Femeia era bine îmbrăcată, purta un costum taylor din stofă fină, pantofi noi, geantă nouă.

— Cine ești dumneata? — întrebă președintele mototolind batista în mîină. Transpira. Avea o ședință peste zece minute și, dracu' știe, ar fi putut să întirzie.

— Sînt soția lui... Și pronunță numele unui cunoscut fruntaș în producție.

Atitudinea lui Stoica se schimbă pe loc. Veni aproape de ea, plin de bunănotă și răbdare. Schimbarea lui îl încintă pe Mircea.

— I s-a întîmplat ceva? — se interesă președintele.

— Ce să i se întimple? — sări supărată femeia. Nu i s-a întîmplat nimic.

Președintele oftă ușurat. Dar tot nu înțelegea ce vrea de la el. Femeia tăcu o clipă, cu sprîncenele strînse. Apoi spuse totul dintr-o suflare, ca și cînd i-ar fi fost teamă să nu uite vreun cuvînt. Se vedea ușor că se gîndise de multe ori la aceste lucruri.

— Trăiam cu soțul meu într-o căsuță din cartierul Giulești — începuse dînsa povestirea. Apă n-aveam în curte și din cauza asta mă certam mereu cu proprietarul. Trebuia s-o aduc tocmai din colțul străzii... Dimineața, aproape în fiecare dimineață, mă duceam la piață. Pe la 9-10 eram acasă. Cînd ploua, mai ales toamna, nu-mi vedeam capul de treburi. Îl urcam pe soțul meu pe acoperiș, să cîrpească cartonul. Eu vîruiam mereu pereții, să fie ca laptele de albi. Nu pot trăi în mizerie; de mică m-am obișnuit cu munca — adăugă dînsa, simțînd nevoia unei justificări, și zîmbi dintr-o dată, neobișnuit de cald. Iarna — urmă vizitatoarea — făceam pîrtie de zăpadă, spîrgeam lemne. Sîmbăta aveam program de baie. Apoi spălăm. Tocmai îmi cumpărasem soțul o albie mare, din salcie, de la Giurgiu. În general gospodăria îmi lua o groază de timp. Nu știam ce este aceea plictiseală. Îmi orînduiam viața ca să am fiecare clipă ocupată.

Oftă, apoi își mușcă buzele.

— Și, deodată, totul s-a întors pe dos, că nu mai înțeleg nimic.

Clipi ușor.

— Am primit locuință nouă, tot în Giulești. Un apartament: două camere, baie, bucătărie, cămară. O lună am avut ce face: am cumpărat mobilă nouă și-am tot mutat-o în casă pînă ce am așezat-o așa cum îmi place mie. Dar după asta n-am mai avut de lucru. Lemne nu trebuie să mai car din pivniță pentru foc. Baia, ce să spun, e bună. Poftim? Nu, nu se strică, robinetele nu curg. Tîrguiețile le fac la parterul blocului: găsesc aici de toate. Cum ați spus? Nu, de urcat nu-l mai urc pe soțul meu pe acoperiș.

Se gîndi o clipă, apoi:

— Ba mint. Într-o zi l-am urcat: trebuia să instaleze antena televizorului...

Tăcu și mîhnirea aceea de la început îi acoperi iar fața.

— De o lună de zile însă nu mai am ce face. Am terminat totul. Într-un cuvînt, mă plictisesc. Am trecut de 50 de ani, dar mă simt tînără și iată stau degeaba. Filme, spectacole, plimbări... Dar muncă?

Președintele tăcea.

— Încă nu mi-am pus asemenea probleme — rosti el serios.

— Va trebui să îți le pui de acum — zise Mircea.

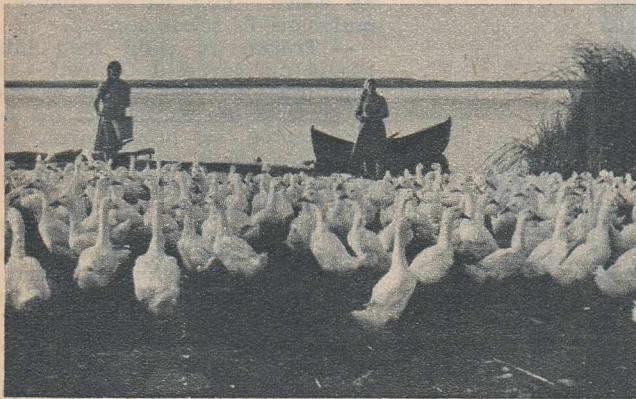
— Da, va trebui. Pînă una alta, să vedem ce putem face cu tovarășa.

— Și după aceea? Mîine vei primi vizita tuturor soțiilor casnice și cam vîrstnice care au obținut locuințe în ultimii ani și te vor întreba la fel ca tovarășa, neliniștite și puțin dezorientate de noua lor situație: „Și noi, ce facem noi acum?”

Vizitatoarea se ridică de pe scaun, încurajată de acest ajutor neașteptat:

— Ce ziceți, tovarășe președinte?

ÎN DELTA, LA MURIGHIOL

La Murighiol, în inima Deltei, gospodăria agricolă colectivă din comună desfășoară o vie activitate și în sectorul avicol. În momentul de

față ea posedă peste 8.000 de rate. Ele sînt crescute pe malul lacului Murighiol.

Maxim GHERASIM
Telega

DRAGOȘ SAU BOGDAN?

„Cine a fost primul domn al Moldovei?”

Constanța SCRIPCĂ
Timișoara

Răspunde prof. GH. CRONȚ, doctor în științe istorico-juridice, de la Institutul de istorie al Academiei R. P. Române.

Se știe că dezvoltarea socială și organizarea politică a poporului român de pe teritoriul Moldovei au fost întrerupte în anul 1241 de năvălirea tătarilor. Există atunci în această parte a țării noastre o populație românească deasă, trăind în sate și ținuri și avind organizații teritoriale numite cnezate și voievodate, cu stratificarea socială și cu structura politică propriei feudalismului timpuriu.

Căzînd sub dominația tătarilor, populația românească și organizațiile ei politico-teritoriale au purtat timp de un veac lupte îndrăzite împotriva coruptorilor. În aceste lupte, românii din Moldova au fost ajutați și de românii din Maramureș, cu care ei au păstrat totdeauna strînse legături, știind și unii și alții că apartin aceluiași popor.

Românii din Maramureș aveau și ei cnezate și voievodate proprii. Vreme îndelungată, aceste organizații românești au trebuit să se apere atît împotriva dominației feudale maghiare cît și împotriva incursiunilor tătarilor. Pentru a izgoni pe tătari din apropierea țărilor — ale căror incursiuni amenințau și existența statului feudal maghiar — înșiși regii Ungariei au întreprins campanii care făceau uneori ca teatrul de luptă să ajungă pe teritoriul Moldovei. La aceste campanii au participat și românii maramureșeni și cei din Moldova.

În luptele purtate între anii 1343 și 1345 de căpeteniile românești din Maramureș pentru izgonirea tătarilor din Moldova, s-a remarcat în chip deosebit voievodul maramureșean Dragoș. Izgonind pe tătari, acesta a domnit aici în *Terra Moldaviae*, cum arată documentele, pînă în anul 1355. Dragoș este deci primul voievod al Moldovei după eliberarea teritoriului ei de sub dominația tătarilor. Lui Dragoș i-au urmat în domnie fiul său Sas, apoi fiul acestuia, Balce.

În acea perioadă, atît românii din Moldova cît și cei din Maramureș au trebuit să se opună dominației maghiare, care devenise apăsătoare nu numai din cauza exploa-

tării din partea feudaților stăpînitari, ci și din cauza încercărilor acestora de a impune populației românești credința catolică. Rezistența românească împotriva acestei dominații s-a intensificat în anul 1359, cînd voievodul Bogdan din Maramureș s-a răscolit împotriva regelui Ungariei, a trecut cu ostașii săi în Moldova și, ajutat de populația locală, l-a izgonit pe Balce din scaunul domnesc, declarîndu-se voievod independent al Moldovei. Bogdan a fost deci primul domn de sine stătător al Moldovei.

CE ESTE „RUNDA KENNEDY”

„Doresc să știu ce este și ce reprezintă „runda Kennedy”.

Dan NICULESCU
com. Polana Mare,
rn. Calafat

Răspunde V. IOSIPESCU, ziarist.

În anul 1962 Congresul Statelor Unite a adoptat „Trade Expansion Act” — Legea pentru dezvoltarea comerțului — care împuternicea pe președinte să negocieze cu partenerii comerciali ai S.U.A., semnatari ai G.A.T.T. (Acordul general pentru tarife și comerț, care grupează 62 de state), o reducere reciprocă cu 50 la sută a tarifelor vamale existente, pe serii largi de produse. Presa occidentală, diferite personalități ale lumii economice apăsene au apreciat că, prin începerea acestor negocieri, care au devenit cunoscute sub numele de „runda Kennedy”, fiind inițiate de defunctul președinte al S.U.A. John Kennedy, Statele Unite încearcă să-și asigure „leadership”-ul (poziția conducătoare) pe piața mondială capitalistă. Ministrul francez al industriei declara, de pildă: „Prin negocierile Kennedy, Statele Unite vor să obțină o reducere a tarifelor vamale comune (al țărilor Pieței comune — n.r.) care ar expune industria și agricultura Europei («celor șase» — n.r.) unei concurențe zdrobitoare din partea produselor americane”. Negocierile din cadrul „runde Kennedy” au început astfel pe fundalul unor puternice contradicții de interese americano-vest-europene.

Primul mare obstacol în fața progresului negocierilor îl reprezintă așa-numita „problemă a disparităților”. Propunerea S.U.A. de a se hotărî o reducere cu 50 la sută a tarifelor vamale la toate produsele înfrîmînd rezistența țărilor Pieței comune — și mai ales a Franței — care se socotesc dezavantajate. Se apreciază că o asemenea reducere nu ar rezolva situația, întrucît în S.U.A. și Anglia taxele vamale la numeroase produse ar rămîne încă destul de ridicate, constituind o barieră greu de trecut pentru mărfurile „celor șase”.

Un al doilea obstacol îl constituie „problema excepțiilor”. „Le monde diplomatique” arăta că atît o parte cît și cealaltă (S.U.A. și țările Pieței comune) doresc să mențină integrală protecția vamală asupra a numeroase produse, mai ales din rîndul celor vulnerabile la concurență.

Țările Pieței comune au încercat de asemenea să obțină eliminarea integrală a produselor agricole de la negocierile „runde Kennedy”. Au urmat tratative îndelungate și dificile cu S.U.A., deoarece acestea au respins o asemenea poziție, invocînd faptul că produsele agricole reprezintă 40 la sută în ponderea exportului S.U.A. în țările Pieței comune. Tratatивele nu s-au soldat decît cu hotărîrea „de a se examina în general politica agrară și posibilitățile partenerilor”.

De altfel se pare că obstacolul principal în calea punerii de acord a pozițiilor participanților la „runda Kennedy” îl constituie tocmai „imposibilitatea găsirii unor rezolvări ale problemelor agricole”.

NOI... FOSILE ALE LUI URSUS SPELAEUS

Cei ce vizitează muzeele din Cimpulung, Pitești și Brașov se opresc cu interes în fața fosilelor ursului de cavernă (*Ursus Spelaeus*) descoperite în anii din urmă în peșterile din masivul Muscelului. Printre fragmentele cele mai remarcabile se numără craniul găsit într-o galerie a peșterii Dimbovicioara (în fotografie) în anul 1961 de către un grup de speologi amatori din Brașov.

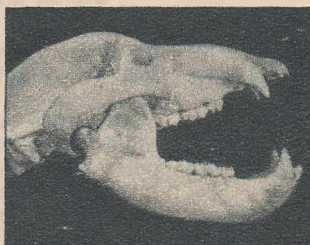
Alte asemenea fosile au mai fost descoperite și în peștera Urșilor în care se poate pătrunde prin goseaua fostieră ce leagă Podul Dimbovitei cu Muntele Otic, izvoarele Dimbovitei și masivul Tămașul Mare.

Recent au fost găsite măsele și dinți ai ursului de cavernă și în peștera de la Uluce — fosile aduse de un pîrlu subteran care se naște în văile Rudărița și Fundația și dispune apoi în gurile unor ponoare. Se presupune că aceste ponoare au fost cîndva intrările unor peșteri care constituiau refugii preferate al urșilor de cavernă.

Excursionistii amatori de peșteri pot ajunge aci prin Valea Cheii, străbătînd 15 km de la Podul Dimbovitei, pînă sub Virful Căpățînei, situat lîngă Muntele Sasului și Valea Giuvalei.

Fără îndoială, masivul muscelian de care vă scriu mai păstrează multe taine, care vor fi scoase la iveală de către speologi.

Ion DOBRESCU
activist cultural
Cimpulung - Muscel

BACĂU: CASA CĂSĂTORIILOR

În orașul nostru s-a inaugurat recent Casa căsătoriilor. Fotografia pe care v-o trimit redă aspectul ei exterior. Interiorul, realizat cu foarte mult gust, oferă un cadru festiv — alături de încăperea în care se oficiază căsătoria sînt săli de

primire a oaspeților și săli în care se poate desfășura o scurtă reuniune familială, cu muzică și tradiționalu pocal de șampanie.

Prof. V. BOGDĂNE
Beciu

DESPRE „FLACĂRA”

„Vă scrie un tractorist. Ca vechi cititor al «Flacării» țin să vă exprim mulțumirea mea pentru felul cum se prezintă revista. Remarc faptul că rubrica «Dialog cu cititorii» constituie un foarte bun mijloc de comunicare între cititorii și redacția și, în același timp, un izvor de lucruri interesante”.

N. TĂTARU
satul Cuvla, rn. Lipova

„Vă comunic cu satisfacție că ultimele numere ale «Flacării» au apărut în condiții excelente, fapt care a produs bucurie printre cititorii. Mi-a plăcut mult articolul «60 de kilometri de soare și veselie», precum și fotografiile care-l însoțesc. Doresc să citesc și în viitor asemenea materiale”.

J. FREZER
București, str. Rodica 62

CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespundă: Agata Jicalov, textilistă, Lugoj, str. Cuza Vodă 10; ilustrate; Nelu M. Marinescu, tehnician, Tulcea, bl. 82, sc. B, et. 2, ap. 10; ilustrate; Silvia Comăniță, funcționară, Fălticeni, str. 7 Noiembrie 5; teme diverse, ilustrate; Ana Toma, profesoară, com. Fundul Herții; muzică, ilustrate; Lidia Tatiana Zaharia, elevă, Zimnicea, str. Fr. Engels 79; muzică, cinema, literatură; Tache Hacic, marinar, vasul „Poiana Tapului”, agenția Navrom, Tr. Măgurele; teme diverse; Hélène Nuzzy Vlad, funcționară, com. Cocărești-Colț, rn. Ploiești; literatură, ilustrate; Viorica Teodorescu, profesoară, Școala de 8 ani Drăgănești-Vlașca; ilustrate; Gigi Pruteanu, mecanic, Onești, Cvartal 8, bl. E 5, ap. 72; teme diverse, ilustrate; Lidia Stoichescu, elevă, Lugoj, str. Koloman Wallisch 31; teme diverse, ilustrate; Mircea Mărgoi, sudor, Hunedoara, bl. turn nr. 1, et. 5, ap. 52; teme diverse, ilustrate; Tina Munteanu, profesoară, com. Bujor, reg. Galați;

Doina Gruici, textilistă, Timișoara, str. Garibaldi 9; ilustrate; Geta Cojocaru, funcționară, Comănești, bl. 6, Zăvoi, camera 14; literatură, cinema, ilustrate; Mariana Popescu, laborantă, Piatra Neamț, str. Ozana 34; teme diverse, ilustrate; Emilian Dima, tehnician automatizări, București-33, str. Al. Constantinescu 56; teme diverse, ilustrate; Nicolae Flății, mecanic, șantierul hidrocentralei „16 Februarie”, Corbeni, bl. 15, D2, rn. Curtea de Argeș; ilustrate; Liviu Sabău, impiegat de mișcare, Carei, rn. Dej, reg. Cluj; ilustrate; Costel Zoltan, operator chimist, Onești, bl. E 5, ap. 72 A VIII; ilustrate; Monica Gaiu, studentă, Galați, str. Dobrogeanu Gherea 27; teme diverse; Cornelia Musinscki, elevă, București-11, str. Dunării 50, rn. 1 Mai; teme diverse, ilustrate; Const. Diaconescu, profesor, com. Galicia Mare, rn. Băilești, reg. Oltenia; ilustrate; Mihael Voica, elev, Craiova, str. Bariera Vîlcii 37; sport, ilustrate.

POȘTA NOASTRĂ

EMILIAN DIMA, București. Adresa v-o publicăm în rubrica respectivă. În ce privește însemnările de pe șantierul pe care ați lucrat — le așteptăm.

N. PAPADOPOLOU, Iași. Așteptăm materialul. Dacă va corespunde specificului revistei noastre, îl vom publica, desigur.

G. PELLA, Ineu. 1) Commonwealth-ul sau „Comunitatea de Națiuni” este asociația de state din care fac parte, pe lîngă Marea

Britanie, o serie de țări legate între ele prin faptul că, în trecutul mult sau mai puțin îndepărtat, au fost colonii sau dominații engleze. Din Commonwealth fac parte țări cu regiuni și statute politice diferite, ca Marea Britanie, Canada, Ceylon, Cipru, Ghana, India, Kenya, Noua Zeelandă, Pakistan, Sierra Leone, Tânganica, Uniunea Australiană, Zanzibar, inclusiv coloniile lor sau țările dependente de ele. Termenul „Commonwealth” a în

put să fie folosit după 1926, când a fost elaborate rezele principale le statutului dominioanelor și principiile care reglementau relațiile lor cu Marea Britanie. În interiorul Commonwealth-ului s-au cristalizat două grupări de state: unele articipă la blocurile militare occidentale — și altele duc o politică de neutralitate și de colaborare cu toate statele, pe baza principiilor coexistenței pașnice. 2) „N.Z.U.S. este un tratat politic-militar care, inițiat de S.U.A., a inclus în același bloc militar Australia, Noua Zeelandă și Statele Unite ale Americii. Tratatul a fost semnat la San Francisco în 1951. Principiul organ de conducere al „N.Z.U.S. este consiliul format în miniștrii afacerilor externe ale celor trei state participante. Pactul are un caracter militarist. 3) Vă rugăm să ne precizați mai bine înțelegerea: vă interesează cea mai veche clădire sau instituție de acolo? 4) Pe cine știm, prima ale ferată din țară este cea construită în anul 1869 între București și Giurgiu. Dacă dv. aveți alte date, vă rugăm a ni le comunica. MIRCEA DUMITRESCU, Vișeu-le-Sus. 1) Ați fi avut dreptul să vă prezentați la examenul de maturitate și în sesiunea din această primăvară. În orice caz puteți să vă prezentați de două ori. Adrețați-vă în scris școlii pe care ați absolvit-o. 2) Corect se scrie *Vișeu-le-Sus* și *Satu-Mare*. 3) Există în jurul oraș Slobozia: cel care e învecinată raionului cu același nume în regiunea București. Mai există încă 27 de comune și sate cu același denumire și încă 29 care se numesc Slobozia și încă ceva (de ex.: Slobozia Mândra, Slobozia Moara ș.a.). 4) Vom publica separat un material despre istoricul orașului Drăgășani. 5) „Buletinul de știri“ este un scurt grupaj al principalelor știri sosite la redacția postului de radio pînă la ora emisiunii. „Radiojurnalul“ este o emisiune mai amplă care, pe lângă

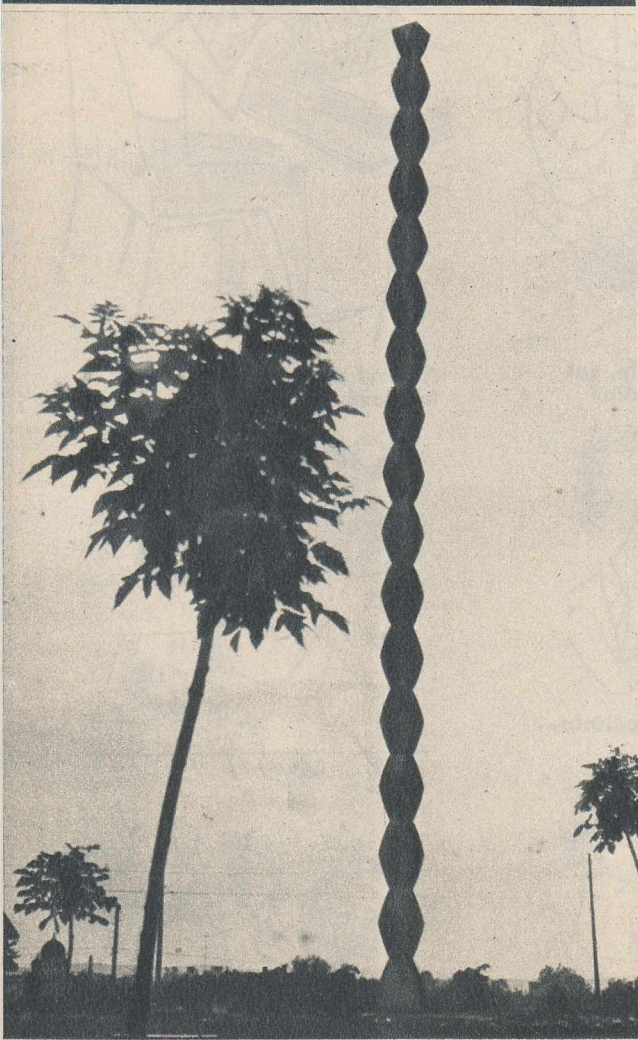
știrile zilei, mai conține comentarii, reportaje, interviuri și materiale țînind de alte genuri gazetărești. 6) Nu avem o asemenea statistică. 7) Publicăm separat sugestia dv. 8) Am transmis editurii Meridiane propunerea de a tipări cărți postale ilustrate cu vederi din Drăgășani. 9) Avem multe cîntărețe de muzică populară renumite pentru arta lor interpretativă. Le amintim pe artista poporului Ioana Radu, artistele emerite Angela Moldovan, Maria Lătărețu, Aurelia Fătu Răduțu.

ROSTEK RAIMUND, Teregova, rn. Caransebeș. Datele pe care vreți să le cunoașteți cu privire la piramide le puteți afla în lucrarea „Șapte monumente celebre ale arhitecturii antice“ de G. Chitușescu și T. Chițulescu (Editura tehnică, 1959).

LUCICA FURTUNĂ, Craiova. În controversa din clasa dv. nici una din părți nu are dreptate întru totul, dar punctul de vedere pe care îl susțineți este în orice caz mai puțin greșit decît celălalt. „Regatul Federal al Libiei“ — cum e denumirea oficială a țării — nu are o singură capitală, cum susțin „adversarii“ dv., dar nici trei, cum susțineți dv. Adevărul este, de data aceasta, la mijloc. Libia are două capitale: Tripoli și Benghazi. Tripoli este capitală administrativă, iar Benghazi este capitală rezidențială. Există însă și ceva în care intră cifra 3: numărul provinciilor prin unirea cărora s-a format actualul stat. Aceste provincii — cîndva separate — sînt Tripolitania, Cyrenaica și Fezzan. Orașul Tripoli este fosta capitală a Tripolitaniei, iar orașul Benghazi, fosta capitală a Cyrenaiței. Sperăm că o dată cu reînceperea activității în noul an școlar se va ține seama de faptul că n-ați greșit... decît 33% — și veți căpăta și la geografie nota meritată.

V. SILVIAN

DE LA CORESPONDENȚI

„Și eu am fotografiat Coloana fără sfîrșit“. (C. Concu, Craiova)

LUPTA ÎMPOTRIVA DURERII

(Urmare din pag. 12)

doze masive în plămîinii operatului, ducînd totodată la diminuarea oxigenului. Acidul carbonic se acumula în sînge și chirurgii erau nevoiți să bată adevărate recorduri de viteză pentru a termina operația înainte ca pacientul să se asfixieze.

Este drept că „masca“ inventată în 1908 realiza un circuit pe jumătate închis, permițînd primirea aerului o dată cu anestezicul, ceea ce nu a fost însă suficient pentru evitarea totală a accidentelor. Abia în ultimul timp, cu ajutorul „narcozei în circuit închis“, riscurile au fost înlăturate. Acestea se realizează prin intermediul unui aparat de anestezie cu ajutorul căruia medicul dozează precis, pe de o parte cantitatea de anestezic ce o dă bolnavului, iar pe de alta cantitatea de oxigen care să asigure o bună oxidare a organelor de importanță vitală.

Prin metodele moderne de anestezie se realizează un „cvartet ideal“: analgezia, adică suprimarea senzației de durere, relaxarea musculaturii, care creează chirurgului cele mai bune condiții de lucru, somnul, care protejează psihicul bolnavului, și acțiunea antișoc, care ferește bolnavul de efectele nocive ale intervenției.

COCTEILURI DE MEDICAMENTE

Utilizarea largă a unor anestezice ca ciclopropanul și halothanul, precum și o serie de drogruri ajutătoare administrate în amestecuri — „cocteiluri de medicamente“ — fac ca toxicitatea acestora să fie redusă și acțiunea lor foarte puternică.

Arsenalul anesteziștilor cuprinde de asemenea o aparatură excepțională, capabilă să urmărească și să controleze acțiunea narcoticelor, să înlocuiască picătură cu picătură, cu sînge sau plasmă conservate, sîngele pierdut în timpul operației. Anestezistul poate reduce, după voie presiunea sîngelui din artere (în scopul de a reduce sîngerarea în plagă), poate încetini sau accelera oricînd bătăile inimii, după cum poate influența metabolismul prin modificarea temperaturii corpului. Chiar înainte de începerea operației, el este în măsură să coboare temperatura bolnavului, încetinind în felul acesta circulația sîngelui și reducînd consumul de oxigen.

Se știe că, datorită mijloacelor de care dispune chirurgia modernă, s-a creat posibilitatea de a se opri pentru cîtva timp funcționarea inimii, ceea ce permite intervenții în interiorul inimii, pe „cord deschis“ pentru corectarea diverselor cardiopatii congenitale. De asemenea în cadrul neurochirurgiei s-a creat posibilitatea abordării unor tumori vasculare care nu puteau fi operate în alte condiții. Tehnicile noi fac posibile operații oricît de laborioase, care pot dura chiar 8-10 ore și interesa toate organele corpului omenesc.

DE LA GALENUS LA ELECTRONARCOZA DE AZI

De curînd a început să se afirme o nouă formă de anestezie fără... anestezice. Această metodă, bazată pe folosirea electricității, pare să aibă un viitor destul de promițător deoarece scutește pe bolnav de toxicitatea care, oricît de redusă ar fi ea, persistă totuși și la anestezicele

actuale. Alte avantaje: aparatură extrem de simplă, posibilitatea controlului riguros al „anestezicului“ și deci individualizarea lui precisă, menținerea unui nivel constant al anesteziei, indiferent de durata operației.

Se știe poate mai puțin faptul că ideea însăși a folosirii electricității în scop anestezic este foarte veche. Dioscoride, în tratatul său scris în anul 56 al erei noastre, recomanda aplicarea... peștelui electric numit torpilă în caz de dureri de cap. Medicul roman Galenus Claudius (Galen) arăta cum pot fi alinate crizele de migrenă prin aplicarea pe locul dureros a peștelui electric.

În ultimele decenii curentul electric, sub diverse forme, este utilizat mult în tratamentul unor afecțiuni dureroase ca: reumatismul, nevralgiile de diverse cauze etc. Mai recent au fost create și diverse aparate care produc somnul. Prin utilizarea unor impulsuri slabe de curent electric se obține vindecarea insomniei cronice, a oboselii nervoase etc.

Adormirea electrică pentru o perioadă mai lungă necesită însă diferite măsuri de precauție pentru asigurarea funcțiilor vitale ale organismului. Acestor deziderate încearcă să le răspundă aparatele electronice construite în U.R.S.S., S.U.A., Franța, Italia și alte țări. Cu ajutorul curentului electric alternativ de 700 Hz se transmit pacientului, prin doi electrozi plasați pe frunte și ceafă, tensiuni variînd între 12 și 47 de volți. Se produce astfel o anestezie de bună calitate, suficientă pentru a se executa chiar intervenții chirurgicale mari. După trezire, pacienții nu prezintă nici un fel de simptome supărătoare.

Aplicarea pe scară largă a electronarcozei mai necesită încă cercetări multilaterale în vederea perfecționării ei. Se poate spune însă de pe acum că ea reprezintă o revoluție în tehnica anesteziei, care pînă în prezent n-a utilizat decît metode chimice.

ANESTEZIE CU... MUZICĂ

Fizica a furnizat medicinei în ultimul timp și o originală metodă de anestezie dentară. Aparatul este foarte simplu: un magnetofon stereofonic de mărimea unei cărți obișnuite, dotat cu o cască pentru audii și „încărcat“ cu o bandă magnetică conținînd înregistrări muzicale pe fond de zgomot alb (amestec de sunete de toate frecvențele). Se pare că emiterea acestor sunete blochează impulsurile dureroase care duc la creier.

Audițiile muzicale au fost experimentate și pentru amortizarea șocului operator în intervențiile chirurgicale efectuate cu anestezie locală. Ascultînd muzică la căști, în scoarța cerebrală a bolnavului se produce un proces de excitație care iradiază spre tot creierul, organismul luînd parte cu toate simțurile la efectele sonore și suportînd astfel mai ușor operația.

Istoria luptei împotriva durerii nu și-a spus încă ultimul cuvînt. Oamenii de știință din lumea întreagă lucrează continuu la desăvîrșirea metodelor de anestezie actuale și la descoperirea altora noi. Rezultatele obținute pînă în prezent ne îndreptățesc să fim optimiști...

Dr. Em. ROMAN

De la una la alta

Povestea vorbei

DIN LUMEA LUI HOMER

Timp de zece ani, greci și troieni s-au războit cumplit și soarta a înclinat de multe ori când spre unii, când spre ceilalți. Într-un moment de slăbiciune a grecilor, proiectoarele lor din Olimp, zeițele Hera și Atena, le-au venit în ajutor. Soția lui Zeus, Hera cea cu brațele albe, împrumută chipul luptătorului Stentor și arătându-se astfel grecilor îi muștră cu asprime pentru descurajarea lor și-i îmbărbătează. Aceștia pornesc din nou la luptă, cu mult elan.

Efectul imediat al îndemnurilor trebuie pus pe seama glasului teribil de puternic al acestui ostaș grec. Homer îl numește „cel cu glas de bronz” și arată că vocea lui egala în tărie pe aceea a cincizeci de oameni. Numele lui Stentor e pomenit o singură dată în întreaga operă homerică, dar prestigiul și larga răspândire a Iliadei de-a lungul veacurilor l-a păstrat până azi în expresia *voce de Stentor*.

Din cea de-a doua epopee a lui Homer, Odiseea, ne-a rămas cuvântul *mentor* (= povățuitor, îndrumător), la origine numele altui personaj de legendă. *Mentor* era un vechi prieten al lui Ulise, căruia eroul, la plecarea în războiul troian, îi încredinșase casa, îi dăduse în grijă avuții și poruncise tuturor să-l asculte. La douăzeci de ani după plecarea lui Ulise din patrie, zeița Atena i se arată lui Telemah, fiul eroului, luând înfățișarea acestui Mentor, și-l îndeamnă să se îmbarce imediat pe o corabie și să cutreiere lumea pentru a afla de soarta tatălui său. În cursul călătoriei pe care o întreprinde Telemah, zeița înțelepciunii îl însoțește mereu cu sfatul ei și i se arată sub aceeași înfățișare. *Mentor* devine astfel un simbol al povățuitorului înțelept.

Sorin STATI

DO, RE, MI...

1	2	3	4	5	6		8	9	10	11
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

ORIZONTAL: 1) Celebru violonist spaniol — Operă de Mascagni. 2) Meșter al lutului! — Opera lui George Enescu. 3) Nota bene — Un predecesor al lui Strauss în valsul vienez (1801-1843). 4) „Mică...”, lucrare pentru orchestră de coarde de Mozart — Serghei Rahmaninov. 5) Rîu lingă vechea Sparta — Caracterul muzicii pentru orgă de Bach. 6) Operă comică de Planquette... — Nume masculin. 7) Vasile Zamfir — Dealuri de nisip, în patria Aidel — Fizician german. 8) A făcut să răsune „Flautul fermecat” — Sînt. 9) Figuri de stil — Creatorul unor celebre rapsodii ungare. 10) Localitate în Austria — „Andrea...”, operă de Umberto Giordano. 11) Literă arabă — Virtuoz violonist și compozitor spaniol (1844-1908).
VERTICAL: 1) Pepiniera

discipolilor Euterpei! 2) A transpus pe portativ frumoase dansuri spaniole — Compozitor francez (1734-1810). 3) Între „Călărețul de aramă” și... calul său! — Veche măsură de lungime — Ton muzical în Grecia antică. 4) Oraș în sudul Franței imortalizat de Bizet într-o cunoscută suită simfonică — Cep. 5) Așa încep „Anotimpurile” lui Vivaldi! — Maladia melomanilor! 6) Sonată alintată! — Har gol! 7) Sfîrșit în lucrările muzicale engleze! — Un strălucit cântăreț român contemporan. 8) Perfectă — Vizat. 9) Ued în Algeria — Aceea (pop.). — Afluent al râului Oka. 10) Comună în raionul Șimleu — Notă muzicală — Tatăl... toredorului și al pescuitorilor de perle! 11) Formații ce produc sunete plăcute auzului!

A. BART

Dezlegarea jocului „ÎN UMBRA ARBORILOR”, apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) GRIGORESCU — AC. 2) RASINOSI — TUIA. 3) AMOR — SORBAN — M. 4) D — NAT — PLAN — JL. 5) IC — TUS — AR — SUL. 6) NOR — DUD — ATENA. 7) APOLO — ERBIVOR. 8) AMARA — AA — AN. 9) ACAT — RESSU — AP. 10) MI — IDILA — RB — R. 11) A — ANIN — DINICU. 12) TEI — VIȘINI — EN. 13) ISANOS — TATARI.

SHALAJIT ȘI LONGEVITATEA

Se spune că la Hunza oamenii nu mor. Cel mult, dacă au ghinion, pier căzînd în rîurile tumultuoase ce se rostogolesc din munți...

Situat la extremitatea Pakistanului de vest, Hunza, este renumit prin frumusețea peisajului și prin clima sa excelentă. Din cei 25 de mii de locuitori ai săi, mulți ating vîrsta de nouăzeci de ani, iar unii ajung la o sută treizeci de ani și chiar mai mult.

Recent, un grup de oameni de știință francezi au întreprins cercetări la fața locului, pentru a lămuri secretul longevității locuitorilor din Hunza.

Cercetătorii francezi consideră că longevitatea locuitorilor din Hunza s-ar datora în primul rînd traiului în aer liber, hranei simple și apei bogate în săruri minerale. Principalele lor alimente sînt piinea de

gru sau din mălai, fructele proaspete și nucile, iar în timpul iernii vinatul sau carnea uscată de berbe și o cock preparată cu mere caise uscate. O băutură prețioasă care se consumă în tot timpul anului este suc semifermentat de citrice. Un loc deosebit îl ocupă *shalajit* — o pastă de culoare cioclatei, cu miros de tutun și cu gust amar. Ea se extrage dintr-o ciupercă ce crește numai în locuri stîncoase, la mare altitudine. Pastă este dizolvată în lapte. Unii cercetători sînt înclinați să creadă că aceasta este „băutura minune” care probabil, constituie secretul longevității hunzilor.

Problema dacă *shalajit* ar putea prelungi viața oamenilor și în alte regiuni rămîne, după părerea lor deschisă.

UMOR

de Nelli COBAR

Soția: Ce faci, lonele, tot n-ai prins fluturele ăla?

Autorul de scenarii de film lucrează...

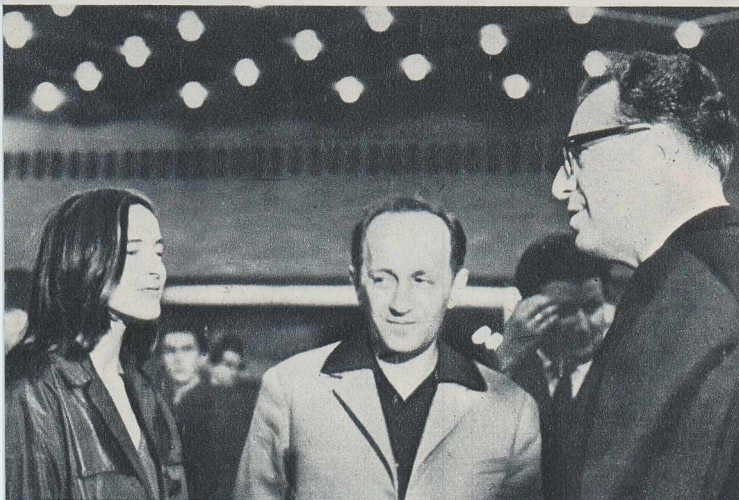
— Vă rog, scoateți-vă pălăria...

— Vă rog puneți-vă pălăria.

Fără cuvînte.

Berlin, în sala teatrului „Internațional”, a avut loc un spectacol de film în cadrul cărui a fost prezentat filmul artistic românesc „Tudor”.
fotografie: Günther Witt, locțiitor al ministrului culturii al R.D.G., întreține cu regizorul Lucian Bratu și cu actrița Leopoldina Bălănuță.

Poporul cehoslovac a sărbătorit cea de-a XX-a aniversare a insurecției naționale din Slovacia. În cele două decenii care au trecut de la eliberare s-au făcut pași însemnați în dezvoltarea Slovaciei. Fotografia înfățișează noi construcții la Bratislava.

Prima din meciul dintre echipele de baschet ale R. P. Române și R. P. Bulgariei, contând pentru Campionatul balcanic de baschet feminin desfășurat recent la Sofia. După cum se știe, baschetbalistele române au ocupat locul secund în acest campionat.

Puternicul uragan „Cleo” a provocat mari pagube și s-a soldat cu numeroase victime în Haiti, Guadelupa și pe teritoriul S.U.A. — în statele Florida, Georgia și Carolina de sud. Fotografia înfățișează un aspect de pe străzile orașului Basse Terra (Guadelupa).

Prima din puternicele manifestații antiguvernamentale care au avut loc recent în Vietnamul de sud, situația continuă să rămână încordată. Încercând să prevină noi demonstrații, autoritățile au întreprins măsuri de reprimare. În fotografie: o demonstrație a studenților la Saigon.

Senatorul american Hubert Humphrey a fost propus de președintele Johnson candidat la postul de vicepreședinte al S.U.A. din partea partidului democrat, în cadrul convenției de la Atlantic City a acestui partid. Obiectivul aparatului l-a surprins după anunțarea numărului de voturi de către convenția democratică.

Demonstrație la Dar es Salaam, capitala Tanganyikăi, împotriva amestecului străin în treburile interne ale Congoului.

Conductibilitate optimă

Produce:
CABLURI DE FORTĂ CU IZOLAȚIE DE HÎRTIE ÎN MANTA DE PLUMB; CABLURI DE FORTĂ CU IZOLAȚIE ȘI MANTA DE P.V.C.; CABLURI DE TELECOMUNICAȚII; CONDUCTE PENTRU INSTALAȚII FIXE, INSTALAȚII MOBILE ȘI PENTRU AUTOVEHICULE; CONDUCTOARE PENTRU BOBINĂJ CU IZOLAȚIE DE HÎRTIE, BUMBAC, EMAIL, FIRE DE STICLĂ ETC.; MATERIALE ELECTROIZOLANTE: PERTINAX, TEXTOLIT, MICABANDĂ, LACURI ETC.; CONDENSATOARE PENTRU ÎMBUNĂȚIREA FACTORULUI DE PUTERE.

**FABRICA DE CABLURI
ȘI MATERIALE IZOLANTE**

București—Șoseaua Gării Cățelu nr. 4

siguranță deplină

